

Rute 80

RØD UNGDOMS MAGASIN

Nr: 3, 1986, 20. ÅRGANG

PRIS: 10 KRONER

**UT AV SKAPET
ELLER INN I EKTESKAPET**

**MAKT &
SOSIALISME**

**RUTE 80 I
IRLAND**

En politikk for frihet

med sosialdemokratiet inn i en ny tid

**FRIHET;
FLOSKLER OG
VIRKELIGE
FØLELSER**

**FILM OG
BØKER**

FREDE

Foto: Kjell Gjerset

Boikott NKU Støtt OD til Afghanistan!

Årets Operasjon Dagsverk står for døra. Norske skoleelevers solidaritetsaksjon er i år viet Afghanistan. Afghanerne slåss i år på åttende året mot Sovjets brutale krigsmaskineri, og OD til Afghanistan har velfortjent samlet bred støtte. Like etter skolestart rykket NKU (Norges «Komunistiske» Ungdom) ut til alle landets elevråd, med oppfordring om å boikotte årets Operasjon Dagsverk.

Forslaget fra NKU vil samle minimal, om noen støtte, og er sånn sett liten grunn til å ta alvorlig. Operasjon Dagsverk vil neppe skades, selv om NKU gjør sine beste forsøk på det. Men løgnene NKU sprer rundt Sovjets invasjon av Afghanistan er det i høyeste grad grunn til å reagere på. Ord blir for fattige når en leser NKUs propagandamatriell til Sovjets fordel.

■ NKU påstår at «føydalherrene og USA har ansvaret for denne konflikten».

■ NKU påstår at «OD til Afghanistan betyr å bekjempe afghanske skoleelever rett til utdanning, at Afghanistan skal klare å utrydde sult og tilbakeleggenhet, å arbeide mot kvinners likestilling, og for å forlenge krigen».

■ NKU påstår at «OD i år kommer til å gå til våpenkjøp eller udefinerte bevegelser».

■ NKU påstår at «bare FN-forhandlinger i Genève kan gi en politisk løsning som kan gi fred i Afghanistan».

Løgnene og historieforfalskninga kan vanskelig karakteriseres som annet enn groteske. Krigen i Afghanistan er en av de mest brutale kriger i historia. Sovjet skyr ingen midler for å knekke det afghanske folket. Napalm, giftgass, splintbomber og «dum-dumprosjektiler». Våpen som tildels er forbudt ifølge Genevekonvensjonen. Regelrette massakre av hele landsbyer og bomber kamouflert som leketøy eller sommerfugler. Dette er afghanernes daglige møte med den sovjetiske okkupantmakta. Etter nesten 7 års krig i Afghanistan er millioner drept eller flyktet. Og Sovjet trapper tross alle vakre ord om fred, stadig opp krigføringa.

Dette er sannheten om Afghanistan. Ikke NKUs skitne løgnpropaganda.

La oss bruke årets Operasjon Dagsverk til å slå fast at:

■ Sovjet alene er ansvarlig for krigen mot det afghanske folket

■ En virkelig fred for Afghanistan kan ikke oppnås gjennom politiske forhandlinger i FN, bare ved at Sovjet trekker seg ut.

■ At norske skoleelevers solidaritet er rettet mot det okkuperte afghanske folket, ikke mot okkupantmakta Sovjet slik NKU helst så det.

Spreng alle tidligere innsamlingsrekorder!

Merete Jåsund

FREDENS TALSMENN

Sovjet prøver å tyne befolkninga og utmatte geriljaen mest mulig, samtidig som de vil stable på beint ei «andektig» regime som kan holde geriljaen stangen dersom Sovjet etterhvert trekker ut egne tropper.

Mr. Gorbatsjov, fredens talsmann

Dette sier Per Hornfeldt, som nylig kom tilbake fra et 4 måneders opphold i Peshawar i Pakistan som koordinator for Afghanistankomiteen, om Sovjets strategi for å opprettholde sin kontroll over Afghanistan med et mindre «synlig» militært nærvær.

I sommer kom president Gorbatsjov, som et ledd i kampanja for å gjøre seg til «fredens talsmann» med et utspill om at Sovjet skulle trekke ut rundt 15 000 soldater. I Vesten tolka mange dette som et tegn på «økt fredsvilje» fra Sovjet si side.

PR — ballong

— Det har lenge vært klart at Sovjet ikke trengte så mye folk i Afghanistan som de hadde for å føre krigen. Og de styrkene Gorbatsjov prata om, var luftvernmannskaper, sier Per. Den afghanske geriljaen har som kjent ikke fly.

— Gorbatsjovs utspill var en ballong mynta på den vestlige opinionen, og fra afghanernes side ble det sett på som en av boblene i PR-flommen. Det som ble mer kommentert, er at når Sovjet

14 dager før den 7. forhandlingsrunden mellom Pakistan og det afghanske Quisling-regimet, kjører raid over grensa til Pakistan mot afghanske flyktningeleire, og bomber flyktninger, så sier det mest om Gorbatsjovs «forhandlingsvilje».

Enormt behov for hjelp

— I enkelte distrikter i noen av de afghanske provinsene er det reell hungersnød i dag, og den store faren er mangel på mat. Dette er et produkt av krigføringa. Sovjet sine styrker svir av avlinger og bomber vanningskanaler, og det er uhyre effektivt for å presse afghanerne vekk fra sine hjemdistrikter og ut av landet. Jordbruksprosjekt og undervisning kan gi folk en mulighet til å være i Afghanistan, og behovet for sånn hjelp er enormt. Operasjon Dagsverk til Afghanistan er innmari bra i forhold til det, sier Per. Og legger til de felles interessene vi i Norge har med afghanerne i deres frigjøringskamp. Sjøl om vi ikke tenker på det til daglig, må vi skjønne at støtte til Afghanistan også er en

støtte til at andre små land kan bevare sin frihet og uavhengighet.

Vår norske navle

Hvordan oppleve så Per Hornfeldt å komme tilbake til den norske virkeligheta etter å ha oppholdt seg flere måneder i Pakistan?

— Det var faktisk verre å komme tilbake enn å reise ned. Det inntrykket du får når du er der og leser norske aviser, er at det man er opp-tatt av i Norge er vår egen navle. De eneste viktige begivenhetene jeg fikk inntrykk av hadde skjedd, var Grand Prix og bryllupet i England.

Men det er kanskje noen som vil at det skal være sånn...

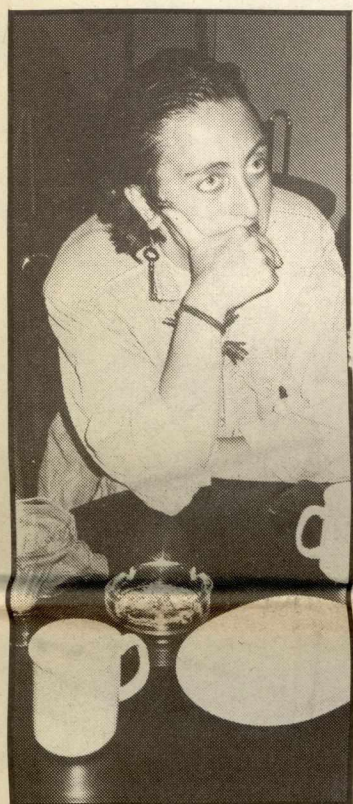
Det viktigste inntrykket jeg fikk, er hvor viktig det er med en grunnplanskomite for Afghanistan som jobber lokalt i forhold til politikere og opinionen i Norge. Viktigheta av det politiske arbeidet i Europa for Afghanistan lærte jeg mye om, sier Per Hornfeldt til slutt.

Leif Steinholt

I redaksjonen: Merete Jåsund (redaktør og ansvarlig utgiver), Leif Steinholt, Nico B. Johansen, Cecilie Kjelling, Jorunn Storehaug. I Trondheim: Solveig Mikkelsen. Adresse: Postboks 4702, Sofienberg, 0505 OSLO 5. Telefon: 37 73 50. Abonnement kr. 40,- pr. halvår, (6 numre hvorav ett dobbeltnummer). Signerte artikler står for forfatterens egen regning og behøver ikke være sammenfallende med Rød Ungdoms syn. Trykk: A:S Duplotrykk, 1986.

Prosjekten som har fått navnet «Teater som metode i sosialt arbeid», er et heldags-tilbud til sju såkalte ressurs-svak ungdommer og strekker seg over en toårs-periode. Prosjektdeltakerene må binde seg til prosjektet for ett år og er lønnet.

Prosjektet er et samarbeid mellom «Kirke, kultur og fritid», Avdelingsstyret for helsevern og sosial omsorg, Arbeidsformidlinga og Råd-mannskontoret. «Teater som metode i sosialt arbeid» er et enestående prosjekt i Norge, men amdre land som har gjennomført liknende prosjekter kan vise til gode resultater.

Berit Rusten
Foto: Eva B. Kristoffersen

Berit Rusten ved «Kirke, kultur og fritid» er initiativ-taker til og leder for dette prosjektet. Hun har tidligere jobbet med slike prosjekter i Danmark og Italia og opprettet i sin tid ei teatergruppe ved en av Trondheims fritidsklubber. Hun er også en av drivkreftene bak akutt, «Interesseforeninga for kultur og allaktivitetshus i Trondheim», og erforøvrig en fargerik personlighet i det trønderske kulturliv.

Vi stakk innom «Kirke, kultur og fritid», der Berit jobber. Og en engasjert og frittalende Berit Rusten pratet villig i vei om hva dette prosjektet vil innebære.

Prosjektets formål

— Tanken bak «Teater som metode i sosialt arbeid» er å bruke teater for å styrke ungdommenes sjøltillit, forteller Berit.

— Vanlig sosialhjelp, hvor man fyller ut skjemaer, mottar penger og får pratet ut om sine problemer, er for mange en utilstrekkelig hjelp. Veldig mange, spesielt «tapere», har ikke samsen for prating og føler ikke behov for alltid å utlevere seg sjøl. De kjenner seg sterkere når de kan arbeide med praktiske ting.

«Teater som metode i sosi-

Her teater fra en annen Trondheimsforestilling

Foto: Rudolf Børø

TEATER SOM METODE

Teaterets funksjoner er mange. Det skal begeistre, underholde, provosere og kritisere den rådende samfunnsideologi. Men teateret har også flere muligheter iboende i seg for de som våger å tenke i nye baner. 1. oktober starter et prøveprosjekt i Trondheim, som vil bruke teateret i sosialt arbeid.

alt arbeid» vil drive med gjøgling og akrobatikk, teaterformer som baserer seg på fysiske aktiviteter. Ungdom som mener de er intellektuelt svake, skal få sjølbildet sitt styrket ved å erfare at de fik-ser fysiske oppgaver.

Gode erfaringer

— Må man ikke i utgangs-punktet være ressurssterk

for å våge å jobbe med tea-ter?

Berit er uenig. — Vårt prosjekt bryter med dagens sosialarbeid, sier hun. So-sialapparatet kategoriserer klientene som enten ressurs-svake eller ressurssterke. Vi ser at alle har både positive og negative sider og prøver å utvikle ungdommenes sterke sider. I Danmark, Italia og i flere bydeler i London har

man prøvd teater i sosialt ar-beid.

Erfaringer derfra viser at hundre prosent av de som har vært med på slike pro-sjekter får trua på seg sjøl, får trua på at de kan fikse noe, de også. Vitsen er ikke å gjøre alle til stjerner. Delta-gerne skal drive med det de har lyst til go twater er mer enn å stå fram på en scene.

Bl.a. skal deltagerne jobbe med kostymer, lys og lyd og bli kjent med den praktiske sida av å lage teater.

Utvikle folks talenter

— Kan du gi eksempler på hvordan slike prosjekter har fungert i andre land?

— Ja, spesielt i Danmark tok de utgangspunkt i folks talenter og utviklet disse. For

eksempel var en av ungdom-mene kjempesuper i å in-struere andre i butikkstje-ling. Prosjektlederne fant da ut at han passet ypperlig som organisator for teatergrup-pa. I løpet av kort tidd ble han konfransier under fore-stillingene og gjorde en strå-lende jobb uten å tenke på at han sto på en scene, for dette kunne han.

Noen andre ungdommer gikk sammen om å opprette sitt egetfirma. De solgte kos-tymer og annet teaterutstyr, og levde av det, etter å ha fått styrket sjøltilliten sin gjenn-om teatervirksomhet.

— Alle har jo sine svake sider, mener Berit. Også po-litikere, som alle tenker på som vellykede, har sine svak-heter, sier hun. Her vil jeg komme med et søtt eksem-pel. De flyvende pibbønder, ei akrobatikkgruppe i Dan-mark, arrangerte et seminar for byråkrater for å vise hvordan de jobbet. Der del-tok en departementssjef, som gikk rundt og brasket seg og hadde grep om absolutt alt, trodde han. Han var flink til å prate for seg og var svært ovenpå.

De flyvende pibbønder la ut matter, gjorde en del akro-batiske øvelser og ba denne departementssjefen om å ut-føre de samme øvelsene. Han fikk rånioa, skiftet person-lighet og oppdaget plutselig at dette var noe han ikke tak-let. Dagen etter hadde han roet seg ned og kanskje skjønt at han ikke var så su-veren i alt sjøl om han var super iforhold til papir.

Stor tro på prosjektet

— Du har jobbet med ungdom tidligere?

— Ja. For å prøve om tea-ter i sosialt arbeid funker overfor trønderske ungdom-mer, har jeg samarbeidet med Møllebakken fritids-hjem og to fritidsklubber.

Vi har arrangert flamme-slukerkurs og akrobatik-kurs. Jeg har sjøl jobbet på en fritidsklubb og der dannet vi en teatergruppe. Det var ålreit å se at skikkelige tøf-finger stod fram og framfør-te det de lærte, og imponerte sine kamerater fordi de torde å dumme seg ut.

Berit Rusten har stor tro på at prosjektet i Trondheim vil gi gode resultater. Hun fortalte at i Danmark ble prosjektledelsen forbauset over hvor kort tid det tok før ungdommene brøt ut og øns-ket å gjøre andre ting. Da 1 1/2 år var gått, turnerte de rundt i landet og framførte store teater og sirkusforestil-linger.

— Vil det samme skje i Trondheim?, spør vi til slutt.

— Jeg tror nok at «Teater som metode i sosialt arbeid» vil bli et livlig innslag i det trondhjemske teatermiljøet og at ungdommene ganske snart vil la det sprudle, la det bli sirkus i byen, avslutter Berit.

Solveig Mikkelsen

Irland: 800 YEARS OF CRIME

Stå saman brødre og søstre og vi vil få slutt på framandstyre i landet vårt. Vår styrke og IRA er vår garanti for det...

Slik avsluttar Sinn Feins leiar Garry Adams apellen sin denne augustdagen. Jubelen byrjar heilt framme. Må byrja der. Brer seg bakover. Sjølv om ein ikkje høyrer noko, er det sikkert bra. Ropa frå dei mange tusen rungar. Over plassen kretsar 5 britiske helikopter. Heng der og voktar. Deira uttala oppgåve er å beskytta demonstrantane. Ingen trur dei. Kven skal britane verne folk i Falls Road mot? Gata som framfor nokon er symbolet på den nord-irske frigjæringskampen. Dei er overalt i dag, britane og deira svirebror i RUC. Veit at den 10. august står sterkt i minne hos nasjonalistane. Dei har gjort sitt beste i heile dag for å øydelegge markeringa. Det byrja med at dei nekta marsjen å gå. Sperra gata både foran og baketter med militærkjøretøy. Sidegatene var og stengde. Geværa vart retta mot tilfeldig valgte demonstrantar. Dei visste at det ville bli bråk. Visste at dei til slutt måtte sleppa folk igjennom for å unngå blodbad. Men dei hadde vist kven som er herrar. Fått forsinka marsjen ein halv time.

Internment

Det var i 1971 det byrja. Det var da den nord-irske statsministaren Faulkner satte i gang med storstilla fengsling av katolikkar. Internment. Demonstrasjonen i dag er til minne om denne hendinga. Forut for det som skjedde for 15 år sidan låg ein aukande skjerpa situasjon. Frå 1970 til 72 auka antall britiske soldatar frå 8100 til 20300. UDR vart nesten fordobla i same periode. I februar 71 skaut provisoriske IRA den fyrste engelske soldaten. I juli same år drepte britane to unggutar i Derry. Startskotet for interneringa kom i august. Det byrja kl. 4.00 om morgonen den 9. Folk vart dregne opp frå senga. Utan sko og kleder vart dei brutalt lempa

inn i politibilane. Unge som gamle vart tekne. Heile 342 menneske vart arrestert innan dagen var omme. To britiske soldatar og ti sivile vart drepne. Alle dei arresterte var frå dei katolske områda. Få av dei hadde noko med IRA å gjera. Dei var mest vanleg folk som levde eit vanleg liv. (i den grad det lar seg gjera i ein krig). Ikkje ein lojalist var teken.

«Special Powers Act»

Lova britane brukte var den hata «Special Powers Act». Ordlyden her sa at politiet kunne arrestera, undersøka, avhøyra og internera utan å reisa tiltale. I 1963 skal Sør-Afrikas justisminister ha uttala at han med glede skulle ha bytta ut alle Sør-Afrikas unntakslovar med SPA. Då det kom for dagen at tortur hadde vore brukt, skapa dette internasjonal røre. Den engelske trona vart nøyd til å møte protestane. Ein «uhilda» granskingskommisjon vart satt i arbeid. Resultatet var at dei ikkje kunne finna handfaste prov for at tortur hadde vore nytta. Eire tok så saken opp og prøvde den for Europa Kommissjonen for Menneskerettighetene i Strassburg. Etter fleire års arbeid kom dei fram til at britane hadde gjort seg skuldig i bruk av tortur og inhuman behandling. Dette var sjølvsagt ein skamplett på den engelske trona sitt rulleblad. I 1975 vart dommen etter godt lobby-arbeide forandra til berre å gjelde «inhuman behandling». Med eit pennestråk var tortur forsvunnen. Våren 1974 døyde Sean McKenna av skadar etter «inhuman behandling». Han var 45 år gamal.

Feilgrep?

På mange måtar var Internment ein fiasko for britane. Deira mål med

fengslinga var todelt. For det fyrste ønska dei å fjerna mistenkte republikanare og deira støttespelare. For det andre å skrema folk frå å støtta IRA. Det fyrste lykkast i nokon grad. Når sentrale folk forsvann svekka dette organisasjonane. Det britane ikkje greide var å halda folk borte frå IRA. Ein må heile 50 år attende i tida for å finna ei slik masseoppslutning om IRA. Folk bygde barrikadar ved innkjøringa til dei katolske områda i blant anna Belfast, Derry og Strabane. Innafør desse såkalla «no go» områda opererte IRA ganske fritt. Ei gruppe kvinner byrja ein rente og skatte-streik i Belfast. Dei nekta blandt anna å betale skatt på eigne eigendomm. Folks liv vart politisert. Den provinsielle røynsla byrja med politisk skoloring av eigne folk. Diskusjonane bølga mellom militante nasjonalistar og meir radikale sosialistar. Deira arbeid fekk klårare linjer og vann oppslutning.

Legal undertrykking

Seks månader etter at interneringa byrja hadde SPA sent 2300 nasjonalistar i fengsel. 114 menneske var drepne, dei fleste sivile. Berre i august aleine vart 35 drepne og 200 hus i Belfast svidd av. Faulkner og britane hadde byrja interneringa for å isolera dei nasjonalistiske kreftane. Til slutt måtte dei la skjella falle frå augo. Dei freista og så splid men hausta auka motstand. Undertrykkinga måtte over i meir ansvarlege og legale formar. Britane gjorde formelt slutt på interneringa i 1975. Imellomtida hadde SPA vorte bytta ut med Emergency Provision Act. Det nye her var domstolar som bestod av ein domar utan jury. Makta skifta maske, andlete var det same.

Rune Bergsvendsen

Fra 10. august markeringa i Falls Road

RUC - Royal Ulster Constabulary Det nordirske politiet 95% protestanter

UDR — Ulster Defence Regiment. Særskilt avdeling innafor den britiske hæren i Nord-Irland. 100% protestantar.

Lojalist — Høgreradikale protestantar som sloss for at Nord-Irland skal tilhøyra Storbritania.

Republikanar — Støttar eller tilhøyrer Sinn Fein/IRA. For det meste.

Prestbyterianar — Trusretning innafor den protestantiske kyrkja.

Unionist — Same som lojalist men brukar meir «moderate» verkemiddel.

Alle fotos: Trond Bergsvendsen

Hillsborough:

IPATTANA PÅ THATCHER

«Vi ber i kveld om at Du vil ta deg av statsministaren i landet vårt. I Faderen, Sonen og Den Heilage Ånd sitt namn gjev vi Margaret Thatcher over til djevelen slik at ho kanskje lærer ikkje å gjere seg skuldig i blasfemi...»

Fra Hillsborough

Foto: Jarle Pedersen

Ein skulle kanskje tru at gudfryktige kyrkjegjengarar tykte slikt prat vart i det drygaste laget, sjølv om ein ikkje akkurat ønskjer den britiske statsministaren til svigermor. Såleis er det likevel ikkje med protestantane i dei seks Irske Ulsterfylka Nord-Irland. Presbyterianaren og sjoelpredikanten Ian Paisley gjev sokneborna sine det dei vil ha når haramen mot den anglo-irske Hillsborough-avtalen flyt over sine bredder. Ein nærast ubetydeleg avtale mellom styresmaktene i London og Dublin har pusta nytt liv i den kjensleware sekterismen som har forpesta det nordirske samfunnet i snart ein menneskjealder. For nasjonalistane i dei seks fylka er Hillsborough-avtalen snaut nok verdt papiret han er nedteina på. Avtalen slår fast at endringar i Nord-Irlands status berre kan gjennomførast dersom fleirtalet i dei seks fylka godtek dei. Avtalen stadfestar dermed lojalistanes veto i nord, eit veto dei fekk då dei britiske imperialistane kløyvde den Irske nasjonen i 1920. Hillsborough-avtalen er difor ikkje eit lite steg mot eit foreint Irland. Avtalen er eit nytt slag med slegga Thatcher svingar for å kvesta den Irske draumen om nasjonalt sjølvstende under eit samla Irland. Ein kan undrast kvifor den Irske statsministaren Garret Fitzgerrald heng i den same slegga. Den Irske grunnlova gjer krav på heile øya, medrekna dei seks Ulsterfylka. Då Fitzgerrald festa nemnet sitt til avtalearket braut han på same tid grunnlova. Han må ha hatt svært gode grunnar for å gjera det. Statsministaren sitt svik mot sitt eige folk heng saman med utviklinga i den nasjonalistiske befolkninga i dei seks fylkane sidan

sultestreika i 1981. Bobby Sands og kameratane hans i H-blokka radikalisererte katolikkane gjennom den kompromisslause aksjonen som endte med at dei sjølv svalt ihjel. Ved vala i 1982 stemte 40% av katolikkane i nord på Sinn Fein, den politiske fløya til IRA. Den republikanske røysla vart med ett eit alvorleg trugsmål mot sosialdemokratane (SDLP) si sterke stilling i dei seks Ulster-fylka. Denne trenda kunne bli eit trugsmål mot den Irske regjeringas si posisjon i sør (Eire). Den Irske arbeidarklassa har kjensle for kva som skjer med nasjonalistane i nord. Ei radikaliserings i nord vil raskt kunne spreia seg mot sør. Det Irske borgerskapet har dette til sams med snyltarklassa elles i verda: Det er livredd ei radikal arbeidarklasse. Dermed kraup Fitzgerrald opp i fanget på Thatcher og beit seg fast i pattane hennar. Den britiske statsministaren tykte sjølsagt forslaga om å demma opp for republikanarane var gode. Ho trykte naboguten inn til seg og saman utarbeida dei eit avtaleverk som mellom anna knytter sikkerheitsstyrkane på kvar side av grensa nærare saman. Det viktigaste målet med Hillsborough-avtalen er å nøytralisere IRA på både sider av grensa. I tillegg kjem nokre paragrafar som gjev den irske regjeringa rett til å hevda synspunkter og forslag i saker som gjeld den nasjonalistiske minoriteten i nord. (Dei gjev ikkje den irske regjeringa reell innverknad på tilhøva i Nord-Irland). Hensikten er sjølv sagt å skjera av for republikanarane i Sinn Fein. Hillsborough-avtalen er ei gulrot som skal få nasjonalistane til å tru at den moderate linja gjev dei betre kår. Men bordet fangar i Nord-Irland. Protestantane tålte dårleg det nyutklekka kameratskapet mellom

Fitzgerrald og Thatcher. Då avtalen vart underskriven pakka dei unionistiske representantane i Westminster koffertane og reiste heim i protest. Den høgreradikale lojalisten Jim Allister frå DUP, partiet til Ian Paisley, oppfordra protestantane til å gjera provinsen uregjerlig, om nødvendig med våpen i hand. Bystyremedlemmet og lojalisten George Seawright meinte republikanarane ikkje dugde til anna enn gjødsel til jorda og lovde sjølv å dra i avtrekkaren om nokre av dei kom på skuddhald. Og som i hønsegarden lærer kyllingane fort den lekse hanane gjel: I digre flokkar fylka dei protestantiske arbeidarane seg om dei lojalistiske demagogane, tørka støvet av det gamle slagordet «No Surrender!» frå kringsetjinga av Derry i 1689 og gjekk ut i generalstreik. Den 3. mars la dei ned arbeidet i protest mot ein avtale som gjev seg ut for å auka klassebrørne deira sine demokratiske og nasjonale rettar! Ein må vel baska seg over Kanalen og skru tida femti år tilbake for å finna noko liknande. Det bles opp til storm att i dei seks nordlige fylka på den irske øya. I kjølevatnet av Hillsborough-avtalen bublar dei politiske og sosiale motsetnadene opp til overflata og trugar med å gjera den nordirske skuta fullstendig umanøverbar. Lojalistane har myrda åtte uskuldige katolikkar i sommar. I kulissane tek IRA-folk ladegrep. Britane har skipa inn tusen nye soldatar. Då dei kom fyrste gongen i 1969 vart dei bede inn på ein kopp te i dei katolske heimane. Idag kastar småungane steinar på dei same gjestane. Dei lærte fort kvar veg dei britiske våpna peikar i Nord-Irland.

Trond Kjellback

Deler av styret i Jentefronten i Asker og Bærum. Fra v; Kristin Branzeg, Tyril Schrøder, Hanne Hognestad og Lotte Kvien.

JENTE fronten

«En viktig oppgave for Jentefronten er å avsløre det norske samfunnet, og vise at alle jenter er ramma av undertrykkinga — fordi den er i hele samfunnet.» Uttalelsen kommer fra Hanne Hognestad, leder for Jentefronten i Asker og Bærum.

Våren -86 fant endel radikale jenter ut at vi skulle danne Jentefronten i Asker og Bærum. En front som var underlagt Kvinnefronten. 6. mai -86 hadde vi oppstartingsmøte med rundt 10-12 jenter. Det ble valgt et styre, og folk kom med synspunkter på hva Jentefronten burde jobbe med. Grunnlaget for godt Jentefrontarbeid var lagt i Asker og Bærum. Etter et styremøte ble jeg sittende å prate med Hanne Hognestad som er leder i Jentefronten i Asker og Bærum nå.

— *Er det artig å være leder i ei jentefrontgruppe?*

— JA — særlig når det går så bra som nå. På 3 medlemsmøter har vi økt med 50%, på det siste møtet vi hadde kom det 23 jenter, og det er mange. Jeg tror oppslutningen kommer av at Jentefronten er en partipolitisk uavhengig organisasjon der radikale jenter kan møtes og diskutere og utvikle jentepolitikken videre.

— *Hva har det vært jobba med hittil?*

— Vi starta jo opp på den tida Provita hadde sin store offensiv mot abort. Vi hadde møte om det, og arrangerte

stand der vi mobiliserte til å gå i motdemonstrasjonen, — for fortsatt fri abort. På denne standen kom vi i kontakt med mange nye jenter, som var interessert i å jobbe med Jentefronten.

Men det viktiske har vært å informere om hva Kvinnefronten er for noe, (for de færreste ved hva Kvinnefronten står for annet enn lilla skjerf og sinte kvinnfolk) og diskuterte hva Jentefronten skal være.

— *Hva skal Jentefronten være?*

— Først og fremst skal Jentefronten være med på å bygge opp selvtilitten til jenter, så vi tør å gjøre ting, snakke og ikke minst tro på oss sjøl.

Men det er også viktig å avsløre de undertrykkelsesmetodene som brukes overfor jenter. Det er viktig å kjempe mot både den personlige undertrykkinga og den man møter i samfunnet.

En viktig oppgave for Jentefronten er å avsløre det norske samfunnet, og vise at alle jenter er ramma av undertrykkinga, — fordi den er i hele samfunnet.

— *Hvordan skal det jobbes videre?*

— I den nærmeste tida skal

vi jobbe med jenter i Nord-Irland. Vi skal diskutere temaet på medlemsmøte, og seinere arrangere stand på det.

I det internasjonale arbeidet vil Nord-Irland være det vi jobber med. Der er kvinnene en viktig del av motstandskampen mot den engelske okkupasjonen.

Videre skal vi jobbe med jenter i skolen, jenter og utdanning, porno og prostitusjon.

Vi har også fått RV i Akershus til å arrangere bøllekurs for oss.

— *Hvordan kan interesserte jenter få kontakt med Jentefronten i Asker og Bærum?*

— Kan jo ringe eller skrive til meg. Hvis man ikke har lyst til å melde seg inn med en gang — kan man jo komme å være med på et av medlemsmøtene, som vi har en gang i måneden.

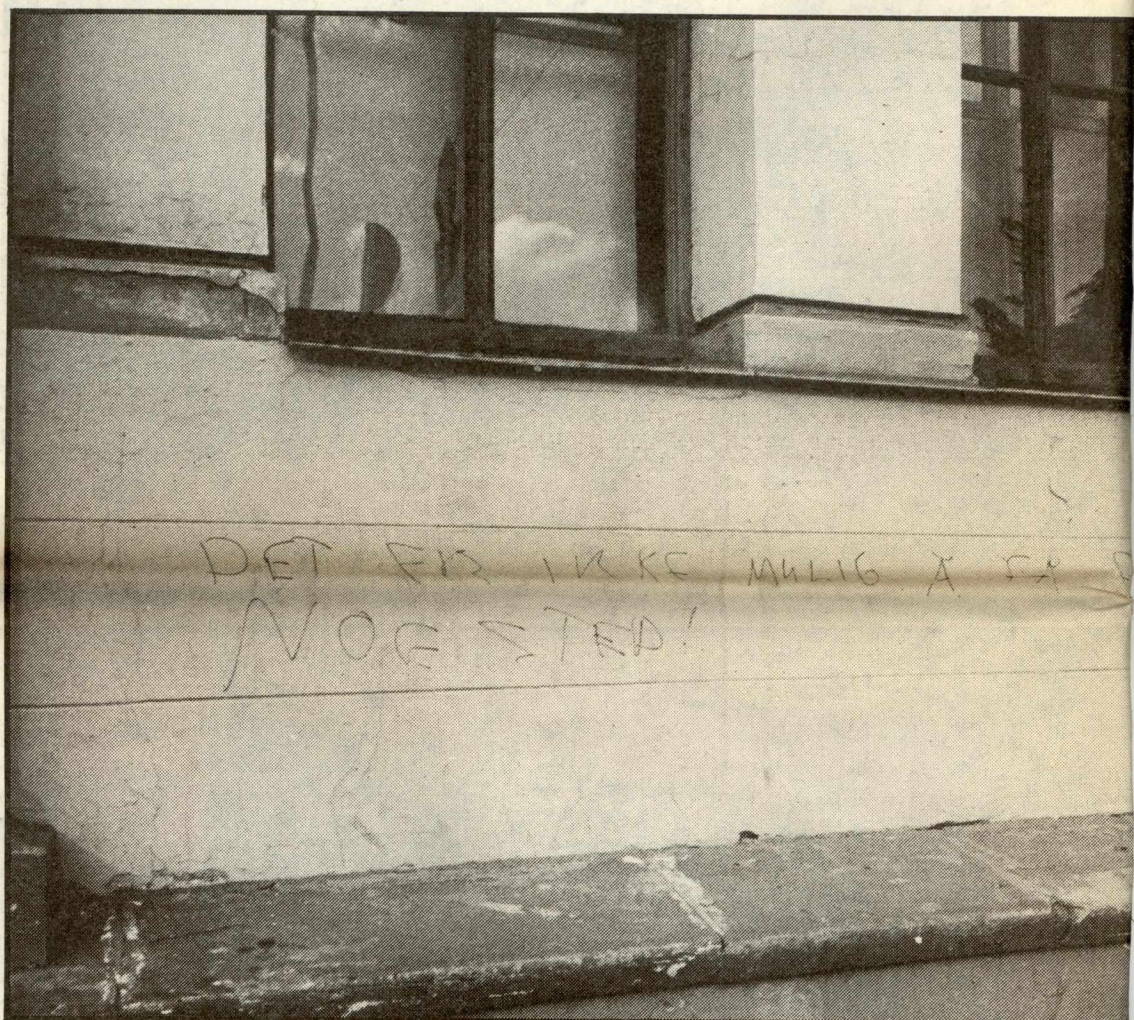
VIL DU HA KONTAKT MED JENTEFRONTEN I ASKER OG BÆRUM

Hanne Hognestad
Tollef Gravsv. 149
1342 Jar

Telefon: 24 71 73

Karoline Stensdal

Jeg hadde sett det lenge, i alle fall et par måneder, der det sto skrevet på den hvitmalte murveggen til butikken på hjørnet der Waldemar Thranes gate krysser Ullevålsveien. Og jeg hadde kasta blikket i den retninga når jeg gikk eller sykla eller tok bussen forbi. «Lurer på om noen snart maler over det», hadde jeg tenkt. «Har ikke butikkeieren tenkt å male over det?»

VOLDTA

Sånn hadde jeg tenkt, og sånn hadde jeg sett på den gamle, hvithåra dama med stakk som stavra seg fram langs fortauet med stokken i den ene handa og bæreposen fra supermarkedet hengende tungt i den andre. Eller; mens bussjåføren venta på grønt lys, hadde jeg i øyekroken observert jenta på setet tvers overfor meg mens hun så i retning det som sto skrevet på veggen. Og jeg hadde lurt på hva de tenkte.

Og når jeg gikk langs fortauet, hadde jeg sett inn i ansiktet på de som kom mot meg, og prøvd å gripe blikket deres. Så de noe? En reaksjon?

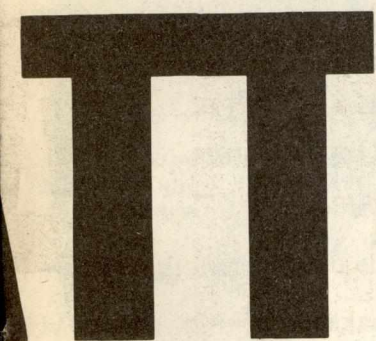
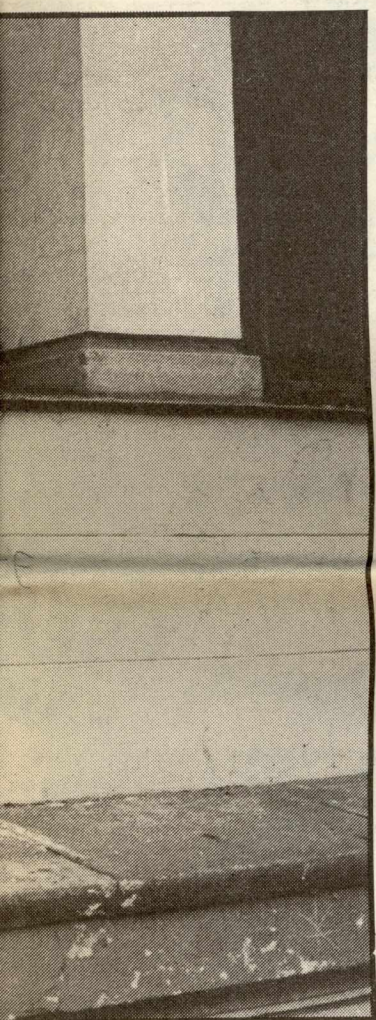
Sånn hadde jeg fundert, og sånn hadde jeg kikket på folk, alt mens tida gikk og vinteren ble til vår. Og fortsatt sto det på veggen, i to ujamne rekker med store bokstaver: «Jentene er noen jævlige fittespekulanter».

Og jeg hadde sykla fra Bislet, langs Waldemar Thranes gate og Snerergata, mot Grunerløkka. Er det flere som har gjort det samme? Sykla langsomt, eller gått, og studert veggene, først den ene sida av gata, og så den andre, for å telle hvor mange ganger det står skrevet, ei barnslig håndskrift, klønete krota ned med tynn, svart tusj, de samme orda?

Jeg sykler denne ruta. Sykler rolig, og lur på hva jeg egentlig leiter etter. Fem steder finner jeg de samme barnslige ubehjelpelige bokstavene, satt sammen på den samme måten. Sjukt, tenker jeg. Sjukt og tragisk og jævlig.

Prøver å se det for meg: En mørk kveld på seinvinteren, en spedbygd skikkelse som pusler seg nervøst fra gatehjørne til gatehjørne. Lut i ryggen. Stive skritt. Ser seg til sidene flere ganger før han hurtig rabler ned sitt budskap og haster videre.

Eller på en anna måte:

Målbevisst trykker han tusjen mot den glatte flata på den hvitmalte murveggen, demonstrativt. Gjør seg ferdig og tar et skritt tilbake for å beundre sitt verk, før han nonsjalant og med et tynt smil rundt leppene fortsetter nedover gata.

Jeg står opp og henter Aftenposten på trammen utafor inngangsdøra. Setter meg søvntung ned med en kopp kaffe og blar opp i den tunge papirlefsa. Fester meg ved ei overskrift: «6 voldtekter anmeldt i Oslo siste helg». Leser teksten. Lar blikket bli hengende ved ei polititegning, — offerets beskrivelse av gjerningsmannen. Ser et smalt, veikt ansikt med alt

for store briller, og cap over det halvlangt pistrete håret. Minner meg om en tegneseriefigur i ei historie fra et barnehjem.

Tenker på orda på veggen der jeg pleier fare forbi. Nipper til kaffen. Ser på polititegninga igjen.

«Stakkars jævel», tenker jeg. Synes synd på fyren. Forkrøpla. Ødelagt.

Tenker på jenter jeg diskuterte med. På mora mi. «Alle voldtektsforbrytere skulle vært kastret», sa hun en gang. Husker overskrifta i Aftenposten, i andre aviser. Skjønner tanken så forbanna godt.

Diskusjonen vi hadde: «Menn kan ikke voldtas, og det er menn som voldtar», sa jenta. Så meg rett inn i øynene.

Tankene som raste rundt i hodet mitt, som jeg ikke klarte å sette ord på: At når du har sunket så djupt at du må kue et anna menneske på en så brutal og fornedrende måte — da er du egentlig voldtatt sjøl. I tankene dine, i følelsene dine. Kald, kynisk og avstumpa. At jo djupere du sjøl har kommet som undertrykker, jo mindre fri er du sjøl. At alt i samfunnet som fører fram til å skape nye voldtektsmenn, og som får en fyr til å vandre rundt i Oslo nattertid for å skrive

ubehjelpelige og jævlige ord på veggene, er noe han sjøl har interesse av å rive ned. At offeret og gjerningsmannen på mange måter er fanger i det samme fengselet.

Jeg hadde tenkt sånne tanker, ikke for å forsvare handlinga eller ikke stille gjerningsmannen til ansvar for sine handlinger. Alle står ansvarlig for det man sjøl gjør. Men fordi de kreftene i et samfunn som gjør mennesker til brutale og avstumpa dyr er noe de sjøl har interesse av å gjøre opprør mot for å bli menneske.

Omtrent sånn ville jeg sagt det, men jeg sa det ikke, og jeg skriver det nå.

Jeg går nedover Bogstadveien. Rykker plutselig til. Ser noe kjent, noe som stikker seg fram under svarte kruseduller noen har kladda over: Kjente bokstaver, rester av ord jeg har sett på en vegg før.

Går videre, observerer veggene. Finner først: «Fitte i Norge er jævelig dyrt», og litt lenger ned, på den andre sida av gata: «Norske jenter er drittfeige». Samme handskrifta, krota ned med tusj.

Og det er enda mere. Kjenner avsmaken i kjeften. Og føler en slags taus, tung tristhet senke seg over meg.

Noen uker tidligere har jeg runda hjørnet av Universitetet, der Karl Johan går over i Drammensveien og brått stansa da øynene mine har fanga opp ei linje skrevet med svart tusj på veggen til Universitetsbygget om hvor vanskelig det er å få fitte i Norge.

Og der også: Den samme handa som har ført den svart tusjen.

Slå seg fri. Slå seg fri fra de kreftene som holder folk ned. Slå seg fri sammen.

**Tekst og foto:
Leif Steinholt**

makt & sosialisme

Hvordan skal arbeiderklassen sikres makta under sosialismen? Det er det avgjørende spørsmålet for oss som kaller oss sosialister. Sosialistisk Ungdom og Rød Ungdom er begge programfesta revolusjonære ungdomsorganisasjoner, ofte i det samme politiske landskapet. Og begge er på lufta med nytt sosialisme-program. Hva samler, hva skiller?

Vi samla Paul Chaffey, (21), valgt organisasjonsekretær på heltid i SU og Anne Cathrine Fuglem, (22), sentralstyremedlem i Rød Ungdom til en konfrontasjon om sosialisme. RUTE 80: Åssen mener dere folk skal få makt under sosialismen?

PAUL: Vi vil bygge på en del ting, en del politiske rettigheter vi allerede har. I tillegg må folk få makt over produksjonen, være med på å ta beslutninger reelt. Videre må endel virksomheter nasjonaliseres. Bank, olje, transport og store bedrifter. Det viktigste er arbeiderstyringen. De ansatte må også få styre over den offentlige økonomien. Her blir det viktig å desentralisere, flytte styringa til folkevalgte organ.

ANKA: Jeg tror det er mye vanskeligere enn så. Politiske rettigheter er greit nok, der er vi enig, det er viktig, men det gir ikke noen svar om åssen folk skal styre. Vi som ønsker oss et anna samfunn har stilt mange paroler. «Folket til makta». «Folk må styre over produksjonen», mange fine tanker. Men problemet er hvordan vi skal få til dette. Da er ikke fine tanker nok, det viser historia, se på Sovjet og Kina eller alle andre land som har forsøkt. Det må grunnleggende forandringer til. Folk må sjøl ha kunnskap til å styre, kunnskap om ideene, tankene, teoriene. Muligheten til det blir tatt fra folk idag, gjennom Staten der det er fåtallets, herskernes tanker som bestemmer. For å kunne styre må folk ha kunnskap, tid og makt. Må kunne si ja eller nei, til det sentrale statsapparatet, eller en ny herskerklasse.

RUTE 80: Hvordan legger man et grunnlag for at folk kan ta makt?

PAUL: Sosialismen er noe som kommer nedifra, ikke noe som nødvendigvis kommer når SV har flertall på Stortinget

RUTE 80: Det var andre toner enn i siste Rute 80, er det linjeskifte?

PAUL: Nei, det står jeg for. Sosialismen er noe folk må ta. Men jeg vil si noe om Staten. Anka sa at de herskende klassers tanker, er de herskende tanker. Det er riktig i hovedsak. Men det er mye med staten som vi vil forsvare, fordi det er kjempa igjennom av arbeiderklassen. Velferd, helse og utdanning er kjempa igjennom i strid med hva makthaverne hadde ønsket om de hadde bestemt alene. ANKA: Uansett om vi har kjempa igjennom utdanning, helse osv. er det ikke på menneskenes premisser. At mennesker/gamle blir plassert på en institusjon for å oppbevares, unger i en annen for å lære, alkoholikere i en tredje osv. Det er ikke sanna vi vil ha det.

Det vi kjemper for er et bedre forhold mellom folk. Staten setter folk i båser, de blir fremmedgjort for hverandre, fremmedgjort fra å styre, være med å bestemme. Det som er fordelen vår er at vi tror på folk som drivkrafta. Ikke at byråkrater og politikere skal bestemme for folk.

Ta f.eks. i Trondheim. der starta de et prostitusjonsprosjekt. Fagfolk og prostituerte skulle jobbe sammen. Det kom på kanten av systemet, begynte å avsløre menn som horekunder. Da ble det nedlagt med en gang.

RUTE 80: Og SVs kommunalråd Britt Hassel var en av drivkreftene for det...

PAUL: Det veit jeg ikke nok om. Jeg håper vi kan være enige om at en del av godene ved de institusjonene vil vi forsvare. Det gjør jo vi på venstresida idag. Det som mangler er makt og demokrati, — at folk bestemmer over institusjonene. Jeg vil ikke forsvare at folk blir behandla som dyr.

RUTE 80: Her skiller kanskje SU og RU lag. Det er jo en eldgammel kommunistisk målsetting å oppløse staten?

ANKA: Staten idag styrer jo på tross av folks interesser. Folk må godta systemet. Du kan f.eks ikke velge hva du vil lære, finne ut hva du står for, bruke de ressursene menneskene har. Folk flest har ikke noen muligheter til å utvikle økonomiske analyser, analyser for styringa framover. Hvordan kan da folk styre?

Dette er vanskelig. Det er bl.a. dette vi må finne ut av framover om sosialismen skal bli mer enn paroler. Det er problemet til SU. Har de bestemt seg for å være med å tenke nytt, eller holder de seg til det gamle, støtter seg på sosialdemokratiet og ikke er sikker på hva en vil. Kanskje kan dere i SV/SU bruke litt av det gamle, pluss og minus. Men for å få til en forandring i virkeligheten, og ikke bare drive med tankespill, kreves det nye svar. F.eks. svar på hvordan hjelpepleiere skal få makt, få bestemme over framtida.

PAUL: Jeg kan ikke se at dere har svar heller. ANKA: Du kan ikke klamre deg til det gamle for det.

PAUL: Vi går inn for endel reformer. Korte arbeidstid. Mulighet til politisk virksomhet i arbeidstida. Så lenge folk er på jobb hele dagen, er mulighetene for politisk aktivitet små. Så lenge det er sånn, må vi kjempe for reformer som gir folk mere tid. Det er like viktig som å kjempe for å oppheve Staten eller familien — ting som er langt unna.

ANKA: Reformen er veldig viktig. Men reformkamp er bare innafor systemet. Det har ført til økt velferd, men ikke mer innflytelse og makt. Velferdskrav er bra, men det er bare kamp om makta som fører til makt, ikke kamp for brød, fred eller jord, dessverre. Det er altså snakk om hvilket grunnlag du fører kampen på. Med seks-timersdagen; skal kvinner få mere fritid, eller tid til å gjøre mere husarbeid. Kampen for sånne velferdskrav må kombineres med kamp om huene til folk. Makt er et ord som ikke er til for folk lenger. Ingen snakker om/kjemper for at folk skal ha makt. På en måte har de lurt oss til å kjempe bare for velferd. Når vi ikke har makt kan velverden bli tatt fra oss når det passer dem som har makt.

PAUL: Jeg er jo helt enig.

ANKA: Det går ikke an å være enig i det og samtidig gå inn for et samarbeid med sosialdemokratene som tar ifra folk makta.

PAUL: Jeg personlig mener det er helt uaktuelt for SV som et sosialistisk parti å formalisere et samarbeid med sosialdemokratiet idag. Men det er viktig å diskutere det, særlig dersom vi øker oppslutning i befolkninga. Nettopp for å vise at vi er interessert i å ta ansvar — ta makt. Betingelsen for å gjøre det

Anne Kathrine Fuglem fra Rød Ungdom og Paul Chaffey fra Sosialistisk Ungdom. Er sosialisme-programmene deres like innholdsløse som de ser ut?

er å stille krav om en del strategiske reformer som gir folk makt.

RUTE 80: Er ikke dette blåøyd, sosialdemokratene her jo sittet i 40 år med makta uten at folk har fått det minste mere makt?

PAUL: Det må være i en situasjon hvor vi er i framgang og AP i tilbakegang, da må vi diskutere det.

RUTE 80: Men er det mulig å få sosialdemokratene til å gi fra seg makta. Er ikke makt noe en må ta, ikke noe noen gir fra seg?

PAUL: Jeg tror ikke det er mulig. Men det kan være riktig å stille de og de og de betingelsene og bli avvist.

RUTE 80: Skulle det bringe folk nærmere makta?

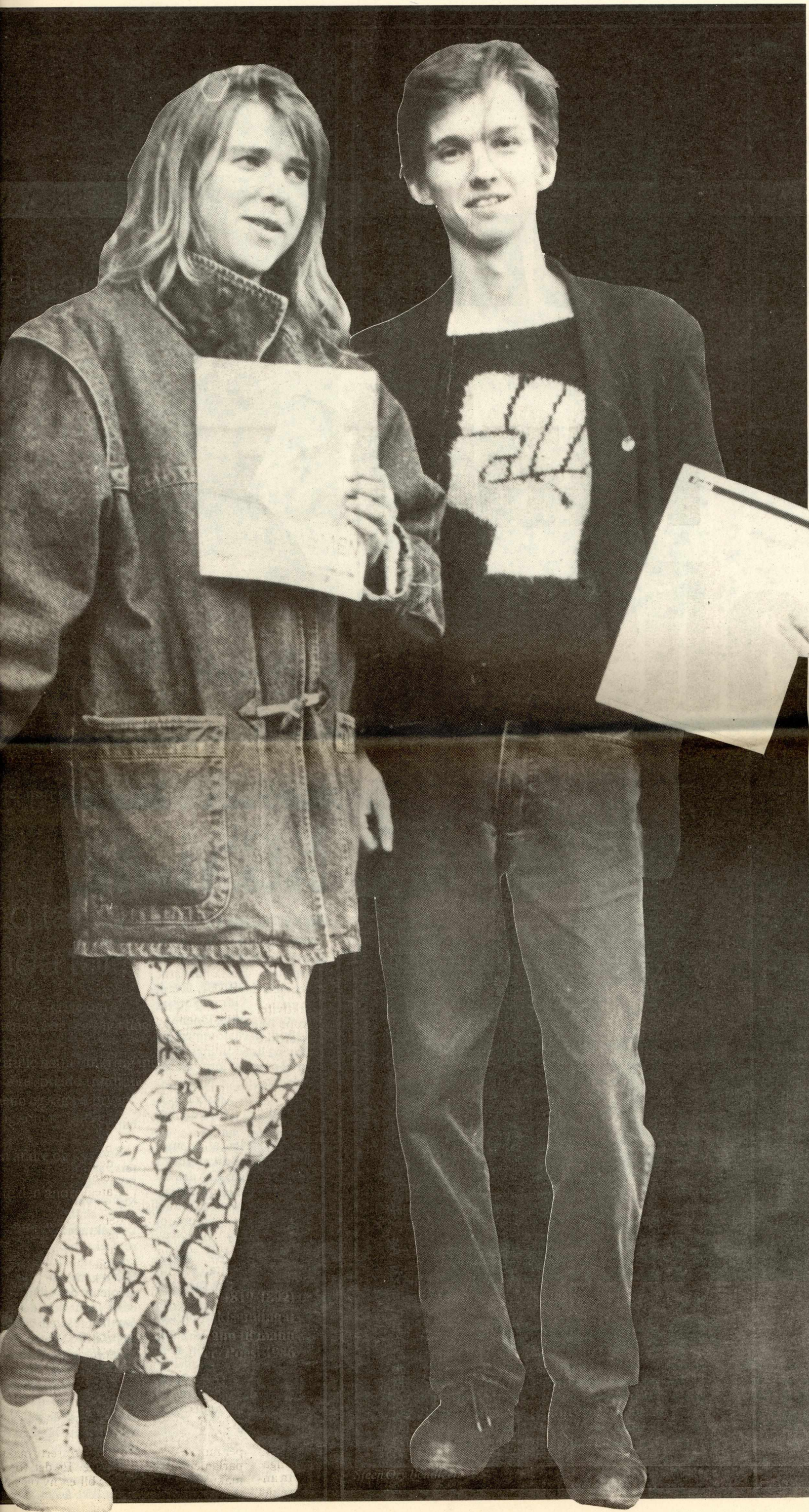
PAUL: Det er snakk om tillit. Om å vise at vi er interessert i makt, det gir troverdighet.

ANKA: Dette er vaklete. SU/SV har en veldig usikkerhet på strategien for hvordan de skal nå sosialismen. Det tyder kanskje på usikkerhet om målet. «Sosialdemokratiet kan bli noe annet», lissom. Det som kjenner tegner sosialdemokratiet er jo at de er blitt administratorer av kapitalismen.

PAUL: Men jeg vil ikke ha et formalisert samarbeid med AP, gjennom regjeringssamarbeid f.eks.

ANKA: Det er jo umulig å samarbeide med dem som sitter i regjeringsmiddag og flirer av dem som demonstrerer mot Sør-Afrika, miljøvern, Nord-Irlandkonflikten osv. slik som Gro gjorde. Dem er ikke på folks side, de tilhører en annen klasse.

I de parlamentariske organene, vil det aldri skje noe viktig. De bygger på at mindretallet skal sitte der, ha makta. Det er jo det vi kjemper mot. SV derimot er interessert i makt i de parlamentariske organene. Er det for å ha makt på vegne av folk, bli en ny og snillere herskerklasse?

PAUL: Representantene blir jo ansvarliggjort. Alternativet er å ikke ta ansvar. Da får man ikke tillit.

ANKA: Det er jo bare å bli lurt til å tru at dette er makt for folk. Du får bare makt til å styre mot folk. Folk får ikke makt?

RUTE 80: Anka, hvordan vil du hindre at noe lignende skjer under sosialismen, at en ny herskerklasse kommer til makta?

ANKA: Den eneste muligheten er at vi må ha en revolusjon der folk er mobilisert til å ta makta, ikke en revolusjon fordi folk sulter ihjel. Folk må ha et bevisst forhold til makt. Dette er vanskelig. Folk må stole på seg sjøl, det dem sjøl mener, at dem sjøl kan gjøre ting. I dag er det jo sånn at folk blir fratatt retten til å bestemme. Du har masse råd og utvalg, elevråd, bedriftsdemokrati. Men alt er bestemt på forhånd, det er bare en lek, et spill for folk. Ta f.eks skolen, ungene blir lært opp til at de er dumme. Bare noen skal få kunnskap som gir dem makt. Det flertallet av folk kan er ikke viktig. Og jenter må bli som menn for å få makt. Det er ikke mye makt bak en oppvaskbenk.

PAUL: Jeg er redd for en ny herskerklasse som opptrer på vegne av folket, ikke som et redskap for folk. Jeg ser endel ting i AKP som skremmer. Det vi går inn for er at kravet om forandring skal komme fra et flertall. Vi trenger et parti, en organisasjon som gjør at folk trekker i samme retning.

RUTE 80: Men det er jo du som i hele intervjuet har snakka om at SV må vise vilje til makt?

PAUL: Det er ikke nødvendigvis sosialisme om SV har makta.

ANKA: Jeg mener at partier er viktig under sosialismen, de har en helhetlig politikk for utviklingen og folk som er enig i den, samler seg der. Jeg vil slåss for at et kommunistparti som har målet klart for sosialismen; å arbeide for kommunismen uten klasse og kjønnsundertrykking, vinner oppslutning.

Men jeg ønsker ikke et parti som forvalter den objektive sannheten på alle områder. Da har vi ikke kommet ett skritt lenger mot at folk skal ha makta. Og den eneste muligheten vi har til forandring, er den drivkrafta som er i folk sjøl.

Tekst og foto:
Merete Jåsund

Pink YOUTHQUAKE

Den tredje internasjonale homofile ungdomskongressen er et faktum.

Tid og sted var 3. — 10. august i Oslo. Det var hele 93 deltagere fra 16 land tilstede på kongressen, noe man vel må kunne kalle en bra oppslutning. Hva er vitsen med å arrangere en homsekongress? Hva ble tatt opp?

Familien — et fengsel eller et lunt rede??

Foto: Aunes kunstforlag

ingen prateklubb

Hva er poenget med en homokongress, er det bare for å møte andre åndsfeller vi kan måpludre med om våre følelsmessige problemer? Eller er det sånn at vi faktisk ønsker forandre verden? Sjølsagt er det det siste det gjelder. På en internasjonal kongress er det

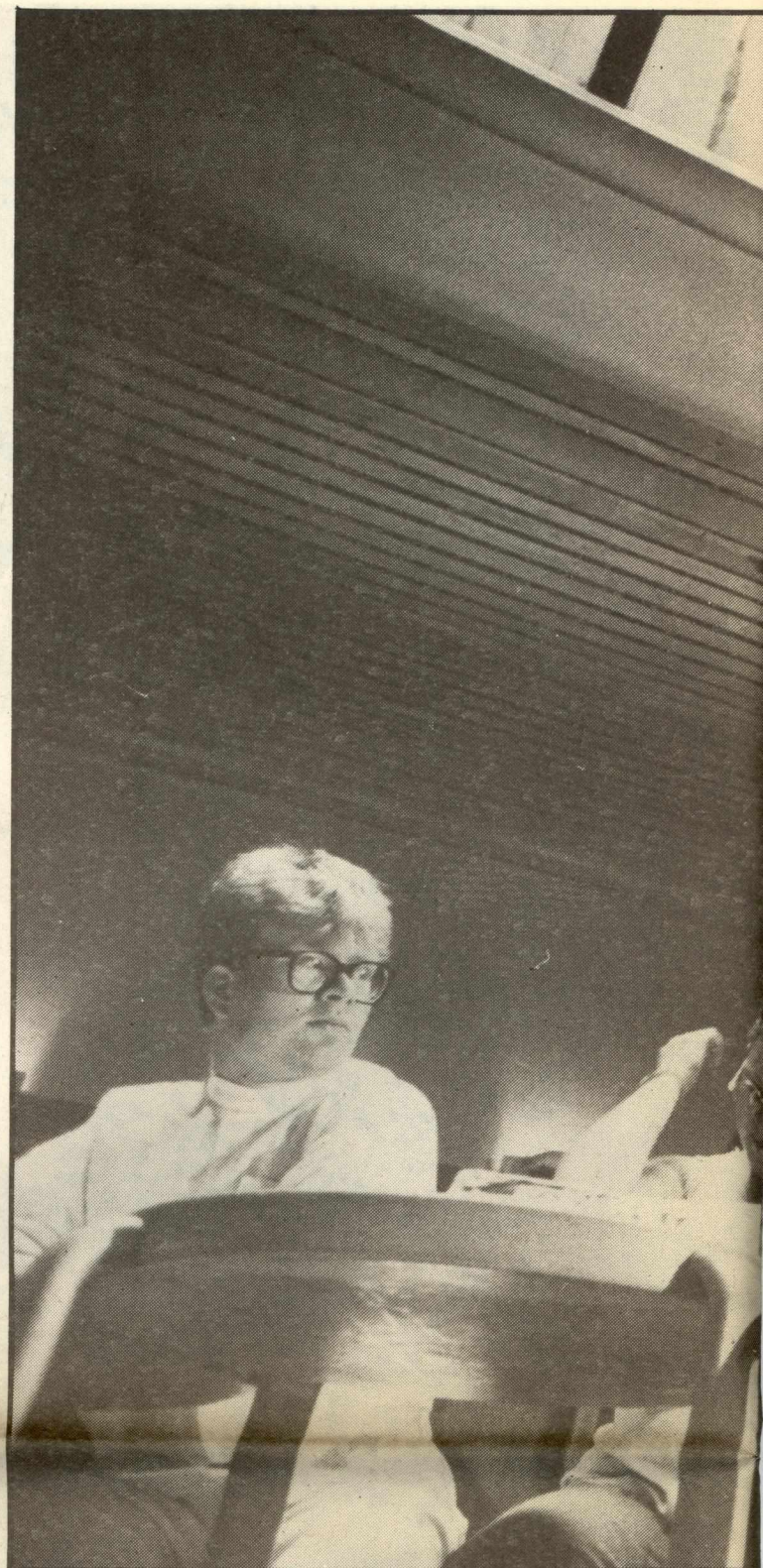
mulig å treffe unge, stolte homser fra mange land, som kan ha andre syn og erfaringer på hvordan homsekampen bør føres. Masse tid og feil kan spares ved å diskutere alternative framgangsmåter.

Gutta dominerer

Gjennomsnittsdeltakeren på kongressen var gutt og kom fra Nord-Europa. Av en eller annen grunn er det relativt få jenter i homseorganisasjonene verden over. Ungdomsgruppa i Det Norske Forbundet av 1948 (DNF'48) er blant dem som ligger best

an med 1/3 av medlemsmassen som jenter. I alle fall, gutta dominerer som så masse annet, homseorganisasjonene også.

Cecilie Kjelling

KOMMENTAR

Hvor er damene?

Hvorfor er det så vanskelig å få jentene inn i homsegruppene? Noe fasitsvar finnes dessverre ikke, vi kan bare gjette.

Homseorganisasjonene har alltid vært dominert av menn, og forestillingsbildet av en soper som gutt blir ytterligere forsterka av homseblader, diskoteker, AIDS-diskusjoner...i det hele tatt.

Damene føler at homsegruppene kjører alt på guttas premisser, følgelig er det ikke noe for dem. I tillegg velger mange lesber å jobbe i kvinnebevegelsen framfor de mannsdominerte homsegruppene. Også kan man jo spørre seg om gutta egentlig er interessert i å ha med seg jentene?

Hvordan skal man få jentene til å organisere seg? Kanskje det kan hjelpe å få egne kvinnekelder på diskoteker, slik det er enkelte steder i Norge? Eller egne støttegrupper for jenter som vil ut av skapet?

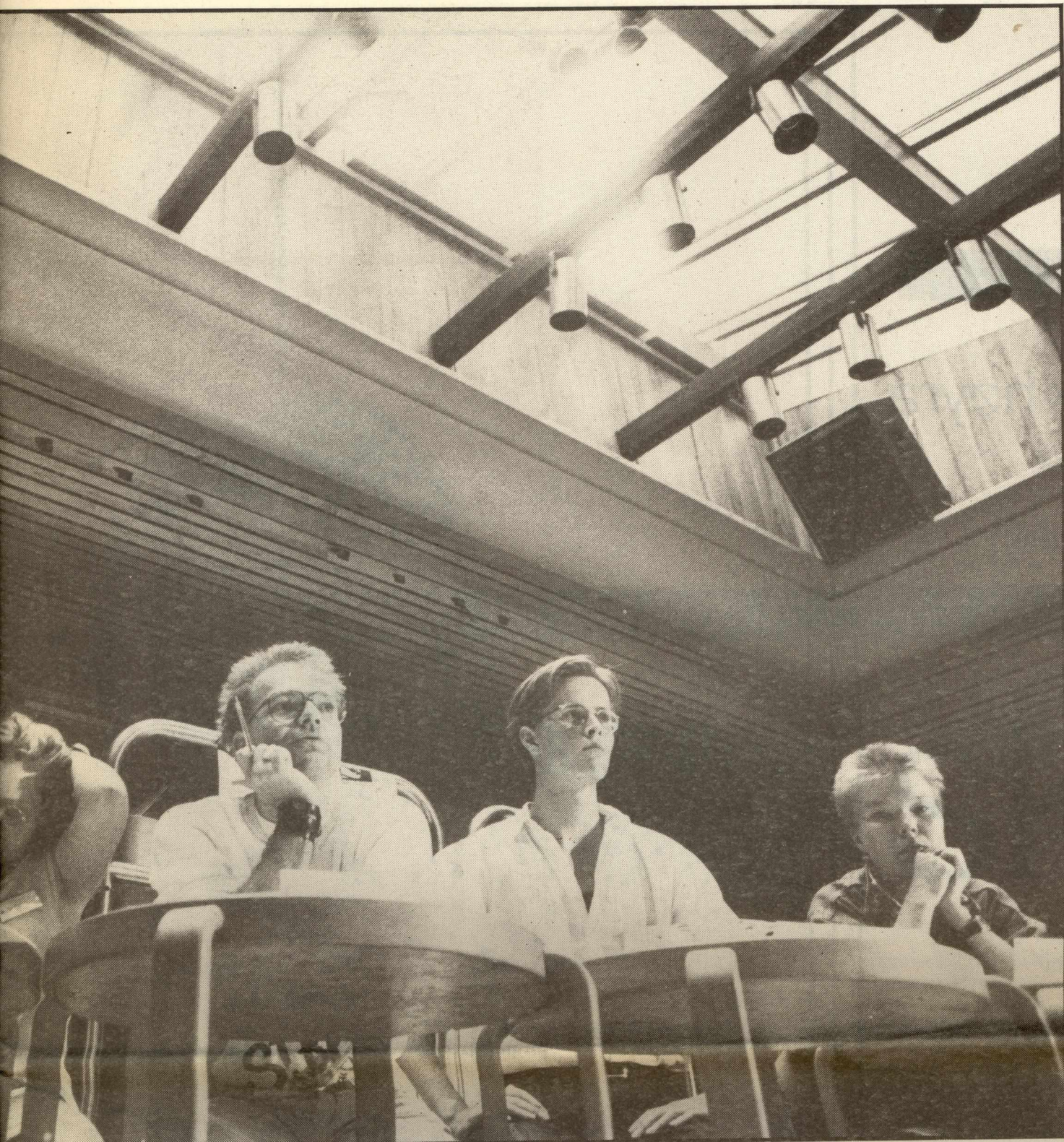
Adopsjon

«Barn eller ikke barn, det er spørsmålet» som de fleste

homser før eller siden konfronteres med. Som så mange andre vil sjølsagt homofile og lesbiske også ha barn. I dag er det svært få land som tillater homofile å adoptere barn. I Nederland kan homofile adoptere, men bare hvis de har et stabilt forhold. I Japan er det vanskeligere, men ikke umulig. I alle andre land må man være heterofil for å få adoptere barn.

Spørsmåla som ble diskutert var om det var viktig for barn å ha foreldre av begge kjønn, og om noen av foreldrene skulle ha nærmere kontakt med barna enn andre, f.eks. biologiske foreldre kontra «homofile foreldre». Meningene var delte, noen mente at det viktigste for et barn var at det i det hele tatt hadde foreldre, og at det ikke spilte stor rolle om de var av samme kjønn. Andre mente at et barn med bare en mor eller far ville få det like trygt som et barn med to foreldre. Det var også de som mente at barn trengte både en mor og en far.

Noen konklusjon kom det ikke til, men det var det vel heller ikke å vente?

Representanter på den internasjonale ungdomskongressen for homofile og lesbiske
Foto: Ola Sæther

R:

Bifili

I det seksuelle landskapet forholder vi oss stort sett til de to ytterlighetene homofile og heterofile. Bifili blir av mange sett på som noe som de liberale heterofile morer seg med. Eventuelt som den fasen homofile befinner seg i før de tør innrømme (for seg sjøl og andre) at de er homo. «Bifile vinger fra side til side og kan ikke bestemme seg for hvor de skal være».

For to år siden fjernet DNF'48 ordet bifili (og dermed også bifile som en klart definert gruppe) fra vedtektenes sine. Hvorfor blir bifile oversett og *diskriminert* i bl.a. DNF'48?

Bifile er verken «ekte homser» eller «ekte heterofile», og faller dermed mellom to stoler i DNF'48, såvel som i resten av samfunnet. Det er jo mye «enklere» å være bifil enn homo!?? For ikke å snakke om *feigere*! I tillegg er det ikke sjelden du møter reaksjoner som: «Du er bare bifil fordi det er in å være det». Man kan grine av mindre...

Det virker som om man skal forelske seg etter hva

slags kjønn en person har, og ikke etter hvordan han eller hun er som person!

Sosial kontroll: Hvem blir du?

Folk oppdras til å passe inn i samfunnet. På denne måten bestemmes det hva og hvordan du skal være. De som bestemmer i et samfunnssystem vil naturligvis at det skal by på minst mulig problemer og bekymringer, for at hele systemet ikke skal gå i oppløsning. Derfor starter de påvirkninga av hvem du skal være allerede før du blir født, med dine foreldres oppdragelse og innstilling. Dette kalles visstnok sosialiseringprosessen. Et prinsipp som følges under sosialiseringa er å bevare familien som en økonomisk og sosial institusjon. Far jobber, mor er hjemme og passer barn.

Det brukes også en utstrakt kjønns sosialisering for å forsikre seg om at familien består. Stor, sterk mann + yndig, hjelpeløs kvinne = Lykken. Nåde den som ikke har skjont at det er sånn det skal være...

Til slutt utsettes du også

«heteroseksualiseringa». Du blir fortalt hvem du skal være glad i, hvem du skal gifte deg med. For å befeste dette sørges det for at du blir vist bilder, filmer, reklamer, bøker osv. med pene og lykkelige Menn og Kvinner. Sjølsagt er det noe annet når det handler om AIDS. Da får vi se bilder av to menn som kliner. Forskjellen er bare at disse blidene skal avskrekke deg fra å drive med sånne suspekter saker. Du skal bli en anonym borger av samfunnet.

Homofile vil spesielt bekjempe denne siste formen for sosialisering (eller «heterofilisering»).

Homofile, bifile, heterofile, alle må få velge hvem de vil elske, hvem de vil leve med.

I dag oppdras et barn til å bli ett av to alternativer: Mann eller kvinne. En kvinne skal være kvinnelig, noe annet betyr at du er lesbisk. Som mann skal du være maskulin, ellers er du soper.

Gudene vet hvor mange psykologer, psykiatere og andre forståelsepåere som har forsøkt å finne ut hvorfor noen er homo. De vil vite

hvor sosialiseringa har slått feil, hvorfor og når det skjedde, (pussig at ingen forsker i om det er medfødt å like kjøttboller framfor fiskeboller. Det må vel gå ut på omtrent det samme)?

Kjerringa mot strømmen

Å være kjerringa mot strømmen er ikke lett, snarere tvert imot. For noen kan det være så vanskelig at de gir opp. Dvs. at de enten går på akkord med seg sjøl ved å gifte seg, eller de blir den «festlige tanta eller onkelen som aldri gifta seg».

Hvem bremser?

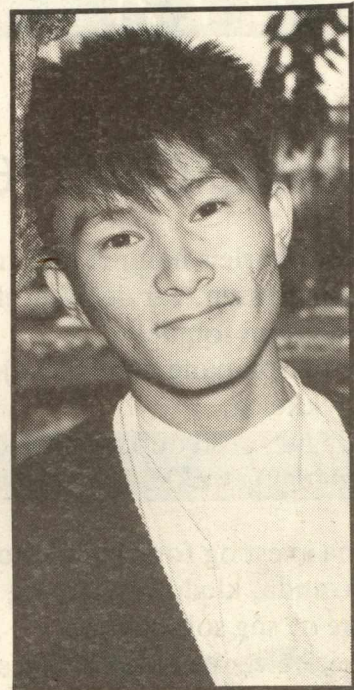
De fleste vil vel si seg enige i at bremseklossen er den lille mannen i gata. Reaksjonær og konservativ er han, og sopere er det værste han veit. Hva kan vi gjøre for å få han til å slåss med oss, og ikke mot oss. Hadde jeg hatt svaret ville jeg ikke spurt. Poenget må vel være å diskutere seg fram til en mulig løsning.

Alternative svar mottas med takk...

Cecilie Kjelling

Tre på kongressen

Rute 80 greip fatt i tre tilfeldige deltakere på «Pink youthquake»-konferansen, for å få den til å fortelle litt om forholda i deres eget land, og hva de sjøl synes er viktigst.

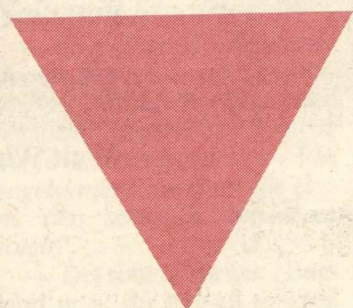
Tetsunori Kato
Foto: Arne Walderhaug

Tetsunori Kato (21) Japan

— I Japan finnes det ikke lover som går på homoseksualitet, det er et «ikke»-tema. Vi blir ignorert, og det skrives ikke om homofili i avisene. Mange homser er redde for å bli «boi-kotta», og tallet på homser i Japan som tar sjølmord er høgt. De fleste homofile menn gifter seg med kvinner. Av og til drar de til steder der de treffer andre homser, etterpå er det tilbake til hjemmet og leve som «straighte». For lesbiske er det enda vanskeligere. De lever et skjult liv.

— Jeg er glad for at jeg dro på konferansen. Nå veit jeg mer om retninga å kjempe for i den homofile bevegelsen. Viktigst for oss i Japan er å kunne stå fram.

— Før den europeiske innflytelsen kom til Japan, hadde vi ikke noe ord for forskjellig seksualitet, bare «kjærlighet». Etter at kristendommen kom, ble seksualiteten delt opp — homofili som noe dårlig, heterofili som noe bra. I gammel japansk litteratur (Tetsunori nevner ei bok som heter Genji Monogatari, skrevet for ca. 800 år sia) hadde helten kjærlighetsaffærer med både menn og kvinner.

Marieke Mol (19), Nederland

— I Nederland kan folk leve sammen som homofile, sjøl om det er vanskelig. Den seksuelle lavalder for homser er 18, mens

den er 16 for heterofile. Det har vært reist lovforslag i parlamentet om at homofile skulle kunne bli sparka fra jobbene, men det ble ikke vedtatt.

— Noen steder, også i skolen, prates det om homofili, det er sosialt akseptert — lenge ingen ser det. Sjøl vil jeg ikke si at jeg er lesbisk hvis ikke noen spør meg om det.

— Noe av det beste ved konferansen, har vært å få pratet om personlige ting, ting av personlig verdi. Diskusjonen om rekruttering av kvinner har vært viktig. I Nederland er de fleste kvinnene som er lesbiske med i feminist-organisasjoner mens homse-organisasjoner er styrt av menn. Og det er bra at vi får mer struktur over arbeidet internasjonalt, gjennom diskusjonen om internasjonalisme.

Tom Midgley (25), England

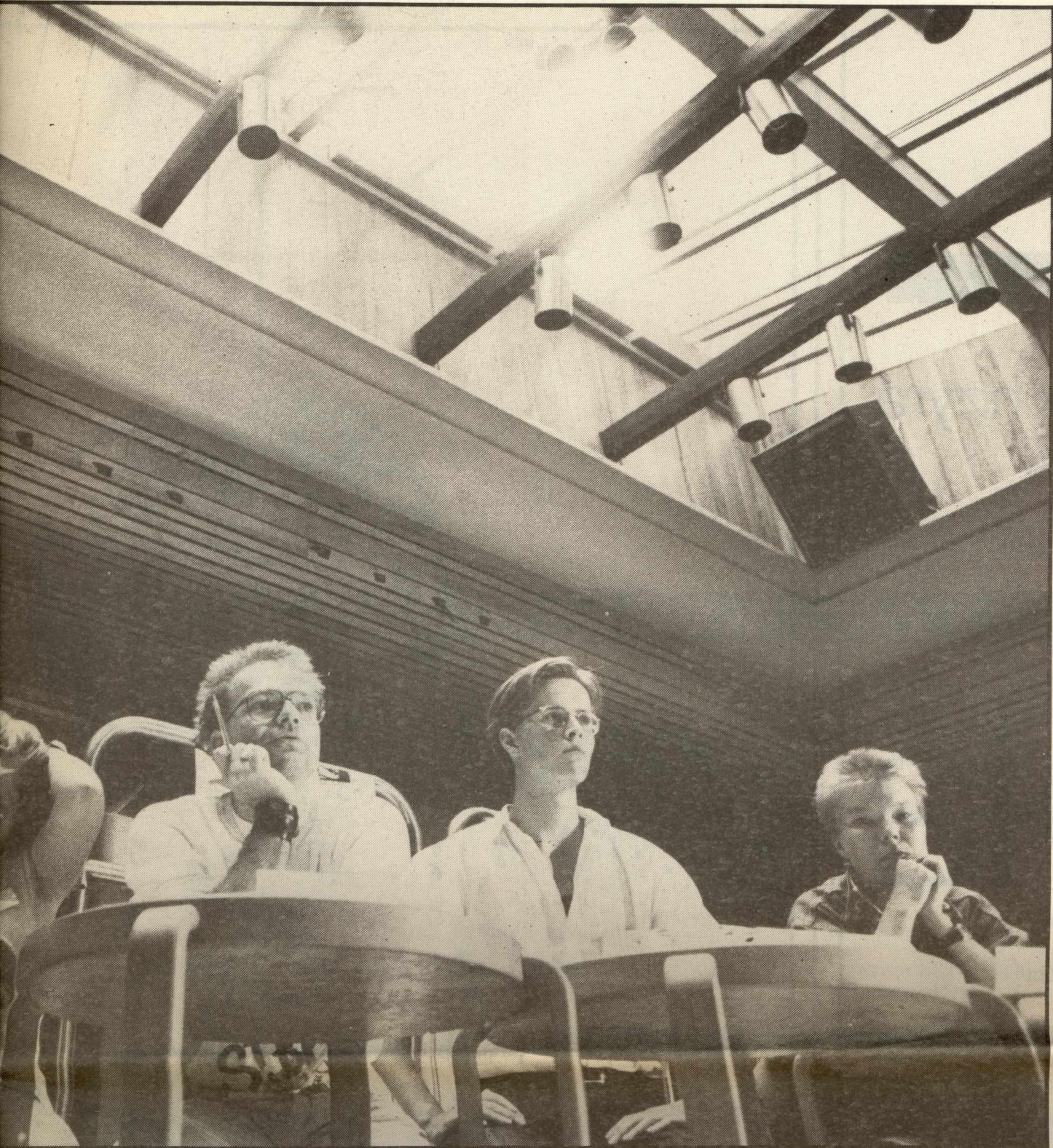
— England er konservativt og avisene er stort sett høyre aviser. Folk leser mye av homsestoff, og det påvirker. Hvis du holder noen av samfunnets kjønn i handa, eller kysser i gata, risikerer du å bli arrestert. Det skjer oftere nå, — i homopressa blir det referert til tilfeller hver uke.

— Jeg kan ikke ta det å være homofil fra resten av livet med. Folk jeg snakker med blir sjokkert over andre ting enn jeg er homofil — som at jeg vil ha jobb, er anarkist, tar avstand fra hele samfunnet.

— Jeg er involvert i ei homose/lesbisk gruppe som jobber med andre saker, som Sør-Afrika og arbeidsløshet. Jeg kan ikke få homofil og lesbisk frigjøring uten frigjøring for alle undertrykte, alle minoriteter.

— Jeg reagerer på mange politikk som mange lesbiske og homser ser ut til å ha, spesielt fra det som bare angår seg sjøl. Jeg har tatt opp dette i hold til konferansen, reaksjonen er at «vi er ikke politisk» — politisk blir et negativt ord.

Leif Steinholt

Representanter på den internasjonale ungdomskongressen for homofile og lesbiske
Foto: Ola Sæther

Originalen er for brei for skanneren.
Se forrige side for å lese denne artikkelen.

R:

I det seksuelle landskapet holder vi oss stort sett til to ytterlighetene homofile og heterofile. Bifili blir av mange sett på som noe som liberale heterofile morer seg med. Eventuelt som den som homofile befinner seg i mellom. De tør innrømme (for seg selv og andre) at de er homo. Bifile vinger fra side til side kan ikke bestemme seg for hvor de skal være».

For to år siden fjernet DNF'48 ordet bifili (og dermed også bifile som en klart finert gruppe) fra vedtekstene sine. Hvorfor blir bifile erstatt og diskriminert i DNF'48?

Bifile er verken «ekte homoser» eller «ekte heterofile», og faller dermed mellom stolene i DNF'48, såvel som resten av samfunnet. Det er mange «enklere» å være bifil enn homo!?? For ikke å snakke om feigere! I tillegg er det ikke sjelden du møter reaksjoner som: «Du er bare til fordi det er in å være homo». Man kan grine av dette... Det virker som om man skal forelske seg etter hva

slags kjønn en person har, og ikke etter hvordan han eller hun er som person!

Sosial kontroll: Hvem blir du?

Folk oppdras til å passe inn i samfunnet. På denne måten bestemmes det hva og hvordan du skal være. De som bestemmer i et samfunnssystem vil naturligvis at det skal by på minst mulig problemer og bekymringer, for at hele systemet ikke skal gå i oppløsning. Derfor starter de påvirkninga av hvem du skal være allerede før du blir født, med dine foreldres oppdragelse og innstilling. Dette kalles visstnok sosialiseringprosessen. Et prinsipp som følges under sosialiseringa er å bevare familien som en økonomisk og sosial institusjon. Far jobber, mor er hjemme og passer barn.

Det brukes også en utstrakt kjønns sosialisering for å forsikre seg om at familien består. Stor, sterk mann + yndig, hjelpeløs kvinne = Lykken. Nåde den som ikke har skjært at det er sånn det skal være...

Til slutt utsettes du også

«heteroseksualiseringa». Du blir fortalt hvem du skal være glad i, hvem du skal gifte deg med. For å befestе dette sørges det for at du blir vist bilder, filmer, reklamer, bøker osv. med pene og lykkelige menn og kvinner. Sjølsagt er det noe annet når det handler om AIDS. Da får vi se bilder av to menn som kliner. Forskjellen er bare at disse blidene skal avskrekke deg fra å drive med sånne suspekter saker. Du skal bli en anonym borger av samfunnet.

Homofile vil spesielt bekjempe denne siste formen for sosialisering (eller «heterofilisering»).

Homofile, bifile, heterofile, alle må få velge hvem de vil elske, hvem de vil leve med.

I dag oppdras et barn til å bli ett av to alternativer: Mann eller kvinne. En kvinne skal være kvinnelig, noe annet betyr at du er lesbisk. Som mann skal du være maskulin, ellers er du soper.

Gudene vet hvor mange psykologer, psykiatere og andre forståelsepåere som har forsøkt å finne ut hvorfor noen er homo. De vil vite

hvor sosialiseringa har slått feil, hvorfor og når det skjedde, (pussig at ingen forsker i om det er medfødt å like kjøttboller framfor fiskeboller. Det må vel gå ut på omtrent det samme)?

Kjerringa mot strømmen

Å være kjerringa mot strømmen er ikke lett, snare tvert imot. For noen kan det være så vanskelig at de gir opp. Dvs. at de enten går på akkord med seg sjøl ved å gifte seg, eller de blir den «festlige tanta eller onkelen som aldri gifta seg».

Hvem bremser?

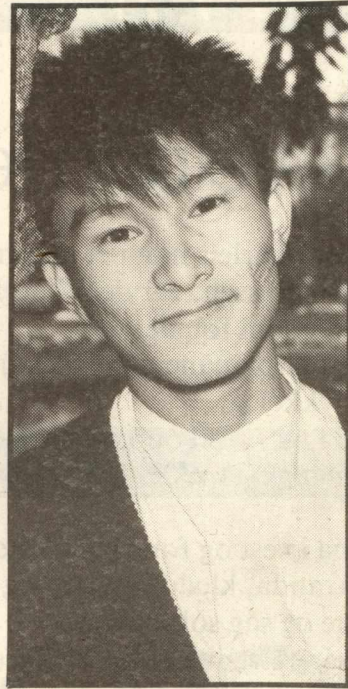
De fleste vil vel si seg enige i at bremseklossen er den lille mannen i gata. Reaksjonær og konservativ er han, og soper er det værste han veit. Hva kan vi gjøre for å få han til å slåss med oss, og ikke mot oss. Hadde jeg hatt svaret ville jeg ikke spurt. Poenget må vel være å diskutere seg fram til en mulig løsning.

Alternative svar mottas med takk...

Cecilie Kjelling

Tre på kongressen

Rute 80 greip fatt i tre tilfeldige deltakere på «Pink youthquake»-konferansen, for å få den til å fortelle litt om forholda i deres eget land, og hva de sjøl synes er viktigst.

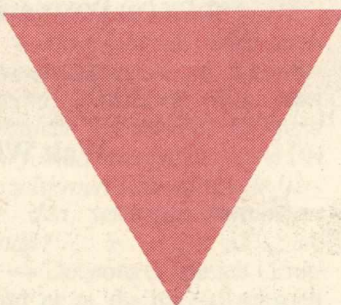
Tetsunori Kato
Foto: Arne Walderhaug

Tetsunori Kato (21) Japan

I Japan finnes det ikke lover som går på homoseksualitet, det er et «ikke»-tema. Vi blir ignorert, og det skrives ikke om homofili i avisene. Mange homser er redde for å bli «boikotta», og tallet på homser i Japan som tar sjølmord er høgt. De fleste homofile menn gifter seg med kvinner. Av og til drar de til steder der de treffer andre homser, etterpå er det tilbake til hjemmet og leve som «straighte». For lesbiske er det enda vanskeligere. De lever et skjult liv.

Jeg er glad for at jeg dro på konferansen. Nå veit jeg mer om retninga å kjempe for i den homofile bevegelsen. Viktigst for oss i Japan er å kunne stå fram.

Før den europeiske innflytelsen kom til Japan, hadde vi ikke noe ord for forskjellig seksualitet, bare «kjærlighet». Etter at kristendommen kom, ble seksualiteten delt opp — homofili som noe dårlig, heterofili som noe bra. I gammel japansk litteratur (Tetsunori nevner ei bok som heter Genji Monogatari, skrevet for ca. 800 år sia) hadde helten kjærlighetsaffærer med både menn og kvinner.

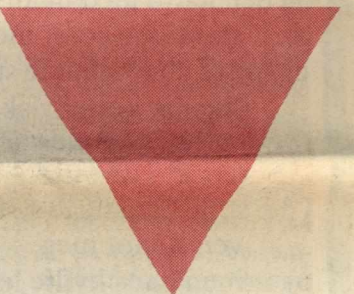
Marieke Mol (19), Nederland

I Nederland kan folk leve sammen som homofile, sjøl om det er vanskelig. Den seksuelle lavalder for homser er 18, mens

den er 16 for heterofile. Det har vært reist lovforslag i parlamentet om at homofile skulle kunne bli sparka fra jobben, men det ble ikke vedtatt.

Noen steder, også i skolen, prates det om homofili, og det er sosialt akseptert — så lenge ingen ser det. Sjøl vil jeg ikke si at jeg er lesbisk hvis ikke noen spør meg om det.

Noe av det beste ved konferansen, har vært å få prate om personlige ting, ting av personlig verdi. Diskusjonen om rekruttering av kvinner har vært viktig. I Nederland er de fleste kvinnene som er lesbiske med i feminist-organisasjoner, mens homse-organisasjonene er styrt av menn. Og det er bra at vi får mer struktur over arbeidet internasjonalt, gjennom diskusjonen om internasjonalisme.

Tom Midgley (25), England

England er konservativt, og avisene er stort sett høyre-aviser. Folk leser mye anti-homsestoff, og det påvirker. Hvis du holder noen av samme kjønn i handa, eller kysser på gata, risikerer du å bli arrestert. Det skjer oftere nå, — i homsepressa blir det referert til tilfeller hver uke.

Jeg kan ikke ta det å være homofil fra resten av livet mitt. Folk jeg snakker med blir like sjokkert over andre ting enn at jeg er homofil — som at jeg ikke vil ha jobb, er anarkist, og tar avstand fra hele samfunnet.

Jeg er involvert i ei homse/lesbisk gruppe som også jobber med andre saker, som Sør-Afrika og arbeidsløshet. Vi kan ikke få homofil og lesbisk frigjøring uten frigjøring for alle undertrykte, alle minoriteter.

Jeg reagerer på mangelen på politikk som mange lesbiske og homser ser ut til å ha, bortsett fra det som bare angår dem sjøl. Jeg har tatt opp dette i forhold til konferansen, reaksjonen er at «vi er ikke politisk», — politisk blir et negativt lada ord.

Leif Steinholt

DIKTIRUTA

Då eg om kvelden fekk høyra

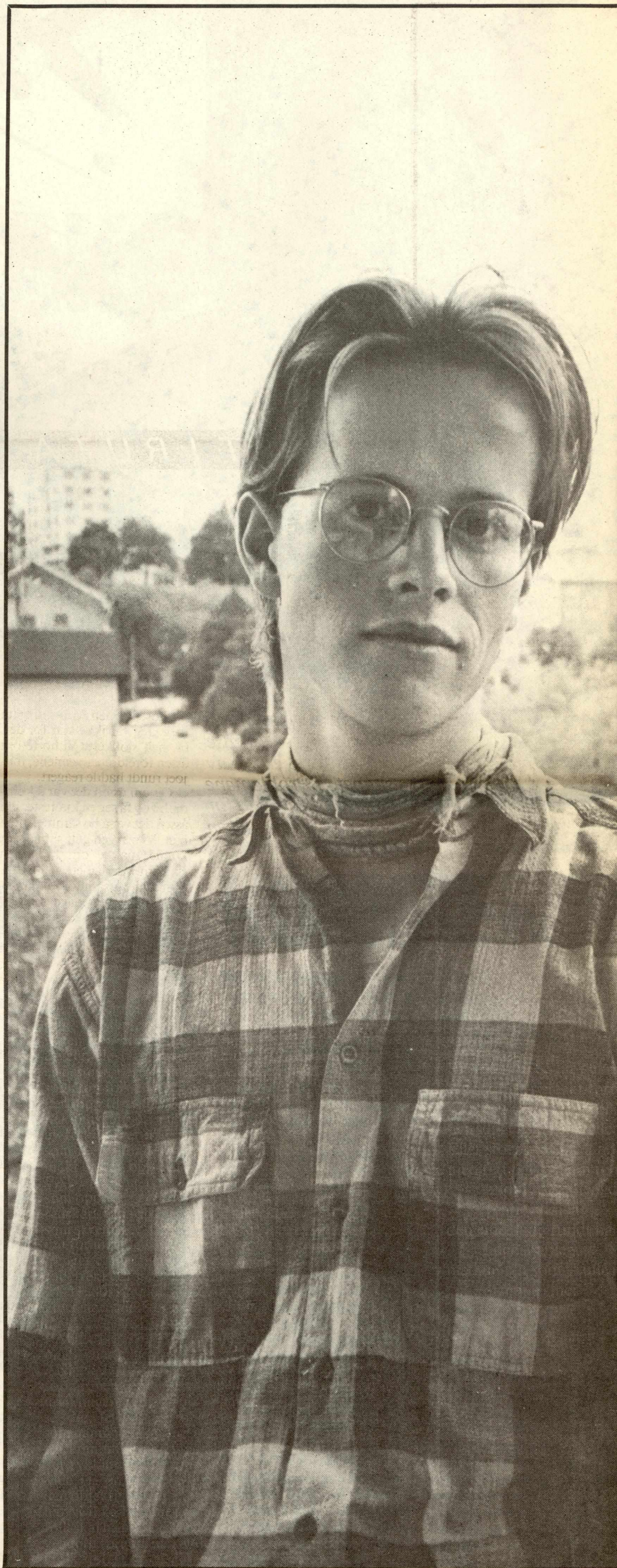
Då eg om kvelden fekk høyra korleis namnet mitt hadde blitt
mottatt med bifall i kongressen, var det likevel
ikkje noka lykkelig natt som følgde,
og elles når eg rangla, eller når planane mine blei gjennomførte,
eg var framleis ikkje lykkeleg,
men den dagen då eg ved daggry stod opp frå sengas fullkomne
helbred, oppkvikka, song og trakk inn haustens
modne andedrag,
då eg såg fullmånen bleikna i vest og forsvinna i morgonlyset,
då eg vandra aleine over stranda, kledde av meg og bada, lo
med dei svale bølgene og såg sola stå opp,
og då eg tenkte på at den kjære vennen min, elskaren min
var på veg til meg, Å då var eg lykkeleg,
å, då smakte kvart andedrag søtare, og heile den dagen gav
maten min meg meir, og den herlege dagen gjekk godt,
og neste kom med den same gleda, og med neste om
kvelden kom vennen min,
og den natta medan alt var stille, hørte eg sjøen rulla utan
stans langsamt mot land,
eg hørte den vislande susinga av sanden og det flytande som
liksom kom kviskrande for å ønska meg til lykke,
for den eg elska mest låg og sov hos meg under det same
teppet i den kjølige natta,
i dei stille haustlege strålane frå månen var ansiktet hans
vendt mot meg,
og armen hans hvilte lett på brystet mitt — og den natta
var eg lykkeleg.

Kva trur du eg tar pennen i handa for?

Kva trur du eg tar pennen i handa for å skrive om?
Slagskipet, perfekt forma, majestetisk, som eg såg i dag
passera under fulle segl i rom sjø?
Gårsdagens prakt? eller den praktfulle natta omkring meg?
Eller storbyens pralande vekst og ære spreidd rundt meg? — nei;
men rett og slett om to vanlege menn eg såg på brygga idag
midt i folkemengda, skilja lag som to kjære
venner skil lag,
den eine hang rundt halsen på den andre og kyste han
lidenskapleg,
medan han som skulle reisa klemte den andre tett inn i
armene sine.

Walt Whitman (USA 1819-1892)

Fra diktsamlinga:
Frå mann til mann
Oktober/Poesi 1986

Steen Ory Bendtzen

GJEST I RUTA

Ut av skapet

«Det er ikke så vanskelig å være homse når du først er ute av skapet. Problemene er mye mindre enn før du står fram». Steen sa det sjøl, men er det så enkelt? Å være homse i dag, åssen er det? Sjøl i disse tider garanterer vi et intervju; uten AIDS.

Steen Ory Bentzen, 23 år gammel, homse og aktiv i Ungdomsgruppa til Det Norske Forbundet av 1948. Til daglig elev ved kjole og draktsøm ved Sogn videregående. Visstnok den første gutten i Sogns historie, som har våget seg inn på videregående kurs. — Det er jo litt spesielt å gå flere år i klasse bare sammen med jenter, som Steen sa det.

Å vokse opp

Viskravla og skravla. Vi fikk brokker av livshistorien. Om åssen det var å vokse opp i Danmark, om å være 14 år og oppdage at det er gutter du ser på, tenner på. Om å bli sittende paralyisert foran melkeflaska ved frokostbordet; homogenisert. Om den første forelskelsen, en gutt i gymmen; «Å, han var vidunderlig, han hadde jeg nesten glemt jeg!» Om å være 17, å ta sine første, spede skritt for å få kontakt med homse-miljøet.

— Jeg ringte Forbundet i København. «Å jøss, finnes det homser der ute, he he». Så satte jeg inn en kontaktannonse, besøkte 2 menn. Den ene var en klyse, den andre var vel-

dig koselig, men 30 år eldre enn meg. Jeg var ikke klar for det, ble helt sjokkert. Vi hørte om åssen foreldrene, vennene, miljøet rundt hadde reagert.

Og om åssen det var å komme hit og få seg en kjæreste, om åssen det var å bo sammen med han. Vi traff en gutt som åpent kunne snakke om kjæresten sin, om kjærlighet, vennskap, samhold og samliv. Men intervjuet om å oppdage seg sjøl som homofil er skrevet mange ganger før og homofilt dagligliv er egentlig ikke så forskjellig fra andres dagligliv. «Nei, først så står vi opp om morgenen da...», som Steen uttrykte det.

Ungdomsgruppa

Grunnen til at vi kontakta Steen var først å fremst fordi han er en engasjert person i Ungdomsgruppa, deltok på den internasjonale ungdomskongressen for homser i sommer, kort sagt en person som har meninger om mangt når det gjelder homofiles liv og rettigheter.

Og vi fikk ikke engang stilt spørsmåla før Steen engasjert la iveri om lovverkets dobbeltholdning når det gjaldt homofiles rett, eller manglende rett til å adoptere unger.

— Det er grotesk at man har en antidiskrimineringslov av homofile, og samtidig et lovverk som diskriminerer homofile. Fordi en er glad i en av sitt eget kjønn, er vi ikke gode nok til å oppdra unger, eller få et lovregulert samliv, som andre. Jeg deltok i et innringsprogram i Ungdommens Radioavis om dette. Folk var veldig engasjert, ringte inn, var veldig opptatt av at ungene kunne bli mobba på skolen. Argumentene deres er helt uholdbare, skulle man feks. nekte fremmedarbeidere å få barn, fordi de kan risikere å bli mobbet?

Spørsmålet blir hengende i lufta, mens Steen tenker.

Barnløshet

— Jeg svarte at jeg sjølsagt ville forberedt både unger, skole, medelever og lærere på det. En kan jo ikke unnlate å få unger, fordi det kunne hende at de ble mobbet?

— Ellers i samfunnet er jo barnløshet et kjempeproblem. Kvinner og Klær har tjent enormt på å skrive om problemene rundt barnløshet. Og sjølsagt er det et kjempeproblem, det er det også for homofile. Politikerne tar ikke en gang stilling til det som er realitetene. Det finnes jo nemlig homofile som har barn, der den ene har foreldrerett til ungene. I tilfeller der han eller hun dør, får ikke den andre lov til å adoptere ungene.

— Er dere egna til å passe barn, var et annet spørsmål folk var innmari opptatt av. Hva med enslige mødre eller fedre, er en mer egna enn to til å oppdra barn? Hva med ei 17årig jente som blir aleinemor? Man stiller ikke såne spørsmål ved alle andre.

— Burde man det?

— Jeg synes pedagogikk burde vært et obligatorisk fag i skolen, for å skikke folk til å bli foreldre.

— Og nå er jo forskninga kommet så langt, at menn selv kan få barn...?

— Nei, der går grensen for meg!

Samliv

— Retten til et lovregulert samliv nevnte du også. Mens vi slåss for å oppløse familien, slåss dere altså for retten til å gifte seg? Er ikke det et skritt i gæren retning, mot den «trygge» kjernefamilien?

— Forsåvidt er jeg enig, vi burde ta skrittet, bryte gamle

samlivsmønstre. Men først og fremst mener jeg at de lover som for en hver tid gjelder for heterofile også skal gjelde for homofile. Det å leve seg ut som homofile har krevd mye av mange, skal vi presse dem til å leve alternativt?

— Forresten, leste du ikke hva han svarte han som ble spurt om dette i fem på gata i Dagbladet. «Jeg synes homofile skal få lov til å gifte seg, bare de ikke gifter seg med hverandre»...

— Mange homser lever jo også alternativt?

— Hvorfor så mange homofile lever så promiskuøst, skifter partner, har flere samtidig? Jeg tror det er fordi menn er tradisjonelt oppdratt til å være nettopp menn. De har lov til å løpe hornene av seg, som vi sier i Danmark, inntil de gifter seg. For homser finnes det ikke noe ekteskap, noen stoppekloss. Men det er ikke den eneste forklaringen. Menn er oppdratt til å ikke gi uttrykk for følelser, arbeide med et forhold, snakke ordentlig. To menn som skal fikse et liv sammen; det kan bli vanskelig. Selv om de bryter kjønnsrollemønstret, er det oppdratt som menn. Det var disse mennene, sukk...

Seksuell lavalder

— Den internasjonale ungdomskongressen på sensommeren, diskuterte bl.a. den seksuelle lavalderen. Ryktene har jo nådd meg at det var endel engelskmenn der som ville fjerne den seksuelle lavalderen totalt?

— Det som er spesielt i England er at du har en seksuell lavalder på 21 for homser, mens den er 18 for heterofile. Sjølsagt bør den være lik for alle. Men det var også folk der som ville fjerne den helt, ja. Uttalelsen som stilte seg positiv til pedofili ble forøvrig nedstemt.

Jeg lurte på om det er sånn at om man senker den seksuelle lavalder til 12, vil det bli sexpress for tolvåringer? Det er jo ikke noe ålreit.

Jeg mener sjøl at utgangspunktet for et hvert forhold må være at du fungerer, bestemmer, på like fot. Kan en 9 og en 25åring gjøre det? Sjølsagt ikke. Barn har jo også en seksualitet, fra de er små, men den skal ikke brukes av voksne. Nei, jeg kan vanskelig forsvare pedofili.

Om mannsrollen

— I disse mannsrolledebatt-tider, har du noe positivt å si om mannsrollen, en melding til Jens Stoltenberg?

— Det skjer jo ting. Jeg møter meg stort når jeg så Trond Viggo Torgersens «Resten av Livet». Det er spennende å se menn prøve å snakke om viktige, virkelige ting, og så ble det plutselig bare prat om bil og karriere, alikevel. Men de prøvde jo...

Så glimter det til bak brille-glassene:

— Skal jeg si noe stygt om de kristne?

Mange kristne er så opphengt i gammeldags bibeltolkning, lite villige til nytolkning, nytenkning. Det høres så merkelig ut at mange kristne baserer sin tro på det gamle Testamentet. Kristendommen må da tolkes som Kristi ord, og han har jo ikke sagt mye. Hvertfall ingenting om homofile. Det værste er at de plukker ut det som passer dem, mye som står i Bibelen vil de ikke anerkjenne. De bruker de bibelsitatene som underbygger deres egen tenkning.

For alle som slåss mot den rådende ideologien kan det være en passende avslutning.

**Cecilie Kjelling
og Merete Jåsund**

Det er en vanlig oppfatning at det er lite rasisme i Norge. Og at den som finnes først og fremst finnes hos folk flest, og ikke i offentlige regler og ordninger. Det offentlige Norge fremstår som skyldfri og oppptatt av å dempe virkningene av menigmanns innvandreri-fiendlighet og rasisme.

Jeg tror at offentlig rasisme er en viktig del av rasismen i Norge. Dette reiser en rekke spørsmål. Hva er egentlig rasisme? Går det an å være rasist uten å vite om det selv? Blir det ikke feil og helt ensidig å sammenligne Norge med samfunn som Sør-Afrika, de amerikanske sydstaterne, eller nazi-Tyskland. Det er jo dette vi gjør når vi taler om rasisme i Norge.

Mitt poeng er ikke at Norge er svært likt noen av disse samfunnene, selv om den behandlingen Norge inntil nylig gav samene viser at Norge også har tradisjoner i hard kulturell undertrykkelse av minoriteter. Mitt poeng er at de samfunnsmessige prosessene i Norge, sørstatene i USA, Sør-Afrika eller nazi-Tyskland, kan ha felles trekk. Og staten i alle tilfeller, direkte eller mer indirekte, støtter opp under rasismen.

telse. Folk som kom inn på helt lovlig vis, ble kalt for «pseudo-turister», det ble snakk om «press på grensene», og det ble laget nye regler som gjorde det vanskeligere for utlendinger å få arbeid i Norge. At disse utlendingene kom til Norge, var tydeligvis ikke «ønskelig» eller «naturlig».

Da det første mer omfattende fremmedpolitiske dokumentet kom i 1973, ble dette tydeligere. Behovet for kontroll med innvandringen ble bl.a. begrunnet med at man måtte sørge for en «gradvis tilpassing til de nye forhold uten å komme i konflikt med landets egne borgere». De problemene innvandrere møtte i Norge — dårlige boforhold, tungt arbeid, problemer med språket — ble brukt for å nekte flere av dem innreise. Men det er kanskje i tankene omkring den uunngåelige «konflikten med landets eg-

ne borgere» at kjernen i den norske statlige rasismen ligger; innvandrere fra den tredje verden ble definert som et problem for det norske samfunnet, de måtte ikke presses på den norske befolkningen i et større antall enn noen ganske få tusen.

Innvandringsstopp

Men dersom vi ikke hadde hatt innvandringsstopp, hadde vi ikke vært oversvømmet av innvandrere, er det mange som spør.

Til dette er følgende å si; de innvandrere som kom, kom fordi det var jobber til dem. De fylte slik sett en naturlig plass i det norske samfunnet, selv om jobbene de fikk stort sett var de dårligste. Dersom vi ikke hadde hatt en innvandringsstopp ville antallet innvandrere idag trolig vært endel høyere enn det vi faktisk har. Kanskje det ville vært 50 000 isteden for 30 000 innvandrere fra den tredje verden. Dersom det i Norge hadde vært satset mer på å lette innvandrernes situasjon ville situasjonen trolig vært bedre for dem. De ville ikke på samme måten vært definert som et problem, det ville ikke vært naturlig å snakke om «å oversvømmes», og kanskje flere av dem ville fått bedre jobber og bedre boliger enn situasjonen er idag.

Like rettigheter

Offisiell politikk i Norge

Fillipinsk jente utvises
Foto: Bernt Eide

OFFENTLIG RASISME

Hva er rasisme?

Hva er rasisme? Jeg tror vi skal legge spørsmålet om en definisjon til side i første omgang, og isteden se hva som kjedde da Norge for første gang fikk en innvandring av folk med mørk hud, som ikke tilhørte den kristne religionen, og som kom fra land den tredje verden.

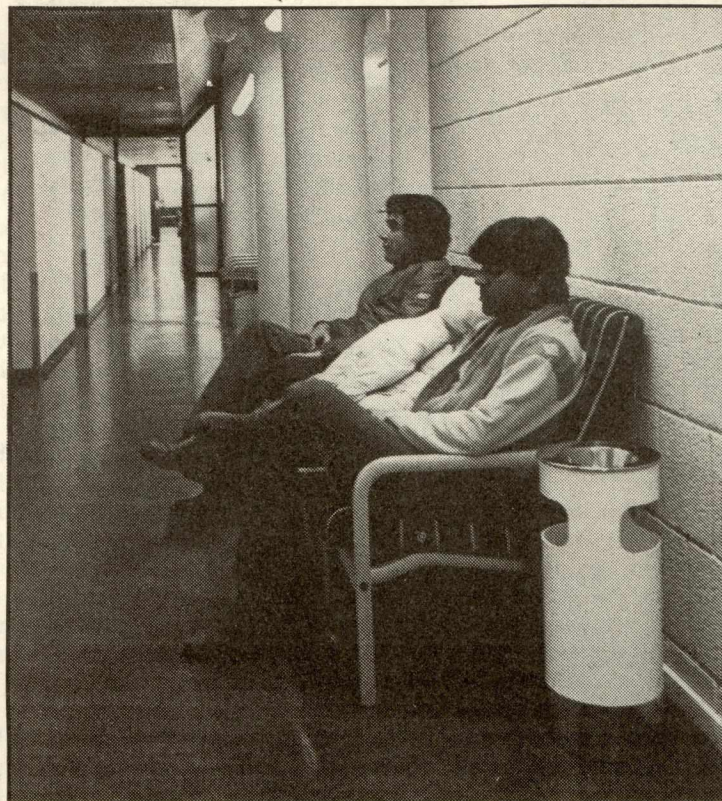
Da disse innvandrerne begynte å komme på slutten av 60-tallet, hadde Norge en svært liberal ordning. En utlending kunne komme inn i Norge som alminnelig turist, inne seg et arbeidskort, og arbeidstillatelse uten noe mere luss. I offentlige dokumenter fra slutten av 60-tallet ble det uttalt at man måtte regne med at «fremtidens mennesker» i større grad enn før ville krysse grenser, og at denne utviklingen var «naturlig» og «ønskelig». En del av bakgrunnen for disse uttalelsene var planene om norsk medlemskap i EF. Disse planene ville bety økt innvandring fra europeiske land, og nordmenn ville på tilsvarende vis reise ut. Det ble snakket meget om vår felles europeiske kultur, men hensikten var øst og fremst en samordning av europeisk næringsliv på kapitalens premisser.

Pseudo-turister»

Da innvandrerne fra den tredje verden begynte å komme, begynte imidlertid fremmedpolitiet å skjerpe betingelsene for arbeidstillat-

går ut på at for mange innvandrere betyr problemer, men bortsett fra dette skal de ha like rettigheter med nordmenn. Dette er i hvertfall en målsetting som ofte fremheves. «Innvandrere skal ha alle rettigheter bortsett fra at vi ikke kan slippe inn flere av dem» heter det. Er det mulig å gå til nordmenn og si: «Dere må behandle disse folkene som dere ville behandle norske, men vi har selvfølgelig forståelse for at dere vil reagere om det blir flere av dem», og regne med at nordmenn vil oppfatte innvandrere som likemenn? Er det mulig å gå til innvandrere og si: «Du skal ha akkurat samme rettigheter som nordmenn, og det kan vi greie å gi deg så lenge det er få av slike som deg», og regne med at innvandrere vil oppfatte det som en solidaritetserklæring? Jeg tror svaret blir nei.

Resultatet av en slik politikk blir diskriminering av innvandrere, og dårlige forhold for innvandrere. Vi ser eksempler på at bedrifter, kommuner, borettslag bestemmer seg for å begrense andel innvandrere. «Dersom den norske staten har bestemt at det ikke skal være mer enn 2% innvandrere i Norge, hvorfor skal vi i bedriften, borettslaget, kommunen måtte finne oss i 10%, 20%, 60%», er det argumentet som brukes. Og de møter få innvendinger fra offentlig hold.

Fremmedkontrollen i Oslo

Foto: Leif Gabrielsen

Resultatet er at innvandrerne får mindre muligheter til å flytte til nye steder, til å finne jobb, til å bo hvor de vil.

Formelle rettigheter

Men på papiret har innvandrere alle rettigheter i Norge, vil man innvende. Til dette er følgende å si: også i Alabama, Mississippi og de andre amerikanske sørstatene hadde de svarte alle rettigheter «på papiret», men det

spilte ikke noen vesentlig rolle i praksis.

Fram til 60-årene sørget den hvite befolkningen for at de svarte ikke fikk stemme ved valgene, ikke fikk bo i de hvite områdene, ikke fikk de bedre jobbene. Og staten grep ikke inn. Rettigheter på papiret, formelle rettigheter sier svært lite om hvorvidt et samfunn er rasistisk eller ikke. Statens rolle kan være å lage diskriminerende regler som i Sør-Afrika. Eller den kan være å lukke øynene.

«Vi gjør en jobb vier stolte av»

Resultatet kan bli det samme i begge tilfelle.

Dessuten har ikke innvandrere i Norge de samme rettighetene som nordmenn. De har ikke stemmerett ved Stortingsvalg. Utlendinger kan utvises dersom de begår forbrytelser i Norge. Det kan ikke nordmenn. Det finnes bedrifter, f.eks. Televerket, som ikke ansetter utlendinger fordi det er en sikkerhetsrisiko. I forslaget til ny fremmedlov foreslås det en regel om at man ikke skal kunne gjøre forskjell mellom nordmenn og utlendinger uten at det er «saklig grunn for det». Hva som kan være saklig grunn blir ikke begrenset på noen måte. Spørsmålet om forskjellsbehandling av utlendinger skal kunne reises på alle områder. Er dette like rettigheter?

Men dette er forskjeller som gjelder *alle* utlendinger, heter det, derfor er det ikke rasisme.

Det er en vanlig oppfatning at det er lite rasisme i Norge. Og at den som finnes først og fremst finnes hos folk flest, og ikke i offentlige regler og ordninger. Det offentlige Norge fremstår som skyldfri og opptatt av å dempe virkningene av menigmanns innvandreri-fiendlighet og rasisme.

Jeg tror at offentlig rasisme er en viktig del av rasismen i Norge. Dette reiser en rekke spørsmål. Hva er egentlig rasisme? Går det an å være rasist uten å vite om det selv? Blir det ikke feil og helt ensidig å sammenligne Norge med samfunn som Sør-Afrika, de amerikanske sydstatene, eller nazi-Tyskland. Det er jo dette vi gjør når vi taler om rasisme i Norge.

Mitt poeng er ikke at Norge er svært likt noen av disse samfunnene, selv om den behandlingen Norge inntil nylig gav samene viser at Norge også har tradisjoner i hard kulturell undertrykkelse av minoriteter. Mitt poeng er at de samfunnsmessige prosessene i Norge, sørstatene i USA, Sør-Afrika eller nazi-Tyskland, kan ha felles trekk. Og staten i alle tilfeller, direkte eller mer indirekte, støtter opp under rasismen.

telse. Folk som kom inn på helt lovlig vis, ble kalt for «pseudo-turister», det ble snakk om «press på grensene», og det ble laget nye regler som gjorde det vanskeligere for utlendinger å få arbeid i Norge. At disse utlendingene kom til Norge, var tydeligvis ikke «ønskelig» eller «naturlig».

Da det første mer omfattende fremmedpolitiske dokumentet kom i 1973, ble dette tydeligere. Behovet for kontroll med innvandringen ble bl.a. begrunnet med at man måtte sørge for en «gradvis tilpassing til de nye forhold uten å komme i konflikt med landets egne borgere». De problemene innvandrere møtte i Norge — dårlige boforhold, tungt arbeid, problemer med språket — ble brukt for å nekte flere av dem innreise. Men det er kanskje i tankene omkring den uunnngåelige «konflikten med landets eg-

Fillipinsk jente utvises
Foto: Bernt Eide

OFFENTTLIG RASISME

Hva er rasisme?

Hva er rasisme? Jeg tror vi skal legge spørsmålet om en definisjon til side i første omgang, og isteden se hva som skjedde da Norge for første gang fikk en innvandring av folk med mørk hud, som ikke tilhørte den kristne religionen, og som kom fra land i den tredje verden.

Da disse innvandrerne begynte å komme på slutten av 60-tallet, hadde Norge en svært liberal ordning. En utlending kunne komme inn i Norge som alminnelig turist, finne seg et arbeid og få arbeidstillatelse uten noe mere kluss. I offentlige dokumenter fra slutten av 60-tallet ble det uttalt at man måtte regne med at «fremtidens mennesker» i større grad enn før ville krysse grenser, og at denne utviklingen var «naturlig» og «ønskelig». En del av bakgrunnen for disse uttalelsene var planene om norsk medlemskap i EF. Disse planene ville bety økt innvandring fra europeiske land, og nordmenn ville på tilsvarende vis reise ut. Det ble snakket meget om vår felles europeiske kultur, men hensikten var først og fremst en samordning av europeisk næringsliv på kapitalens premisser.

«Pseudo-turister»

Da innvandrerne fra den tredje verden begynte å komme, begynte imidlertid fremmedpolitiet å skjerpe betingelsene for arbeidstillatelse.

ne borgere» at kjernen i den norske statlige rasismen ligger; innvandrere fra den tredje verden ble definert som et problem for det norske samfunnet, de måtte ikke presses på den norske befolkningen i et større antall enn noen ganske få tusen.

Innvandringsstopp

Men dersom vi ikke hadde hatt innvandringsstopp, hadde vi ikke vært oversvømmet av innvandrere, er det mange som spør.

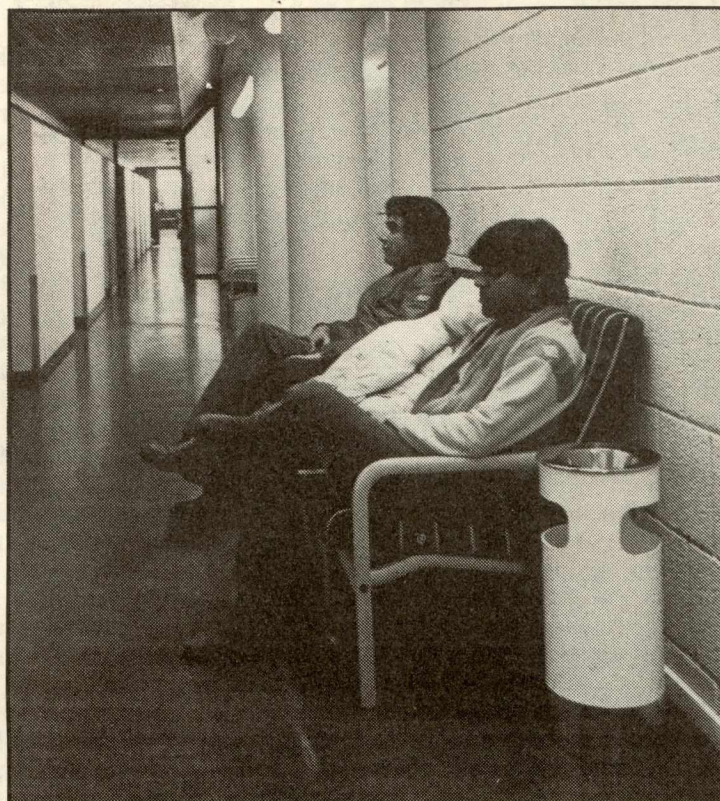
Til dette er følgende å si; de innvandrerne som kom, kom fordi det var jobber til dem. De fylte slik sett en naturlig plass i det norske samfunnet, selv om jobbene de fikk stort sett var de dårligste. Dersom vi ikke hadde hatt en innvandringstopp ville antallet innvandrere idag trolig vært endel høyere enn det vi faktisk har. Kanskje det ville vært 50 000 isteden for 30 000 innvandrere fra den tredje verden. Dersom det i Norge hadde vært satsset mer på å lette innvandrernes situasjon ville situasjonen trolig vært bedre for dem. De ville ikke på samme måten vært definert som et problem, det ville ikke vært naturlig å snakke om «å oversvømmes», og kanskje flere av dem ville fått bedre jobber og bedre boliger enn situasjonen er idag.

Like rettigheter

Offisiell politikk i Norge

går ut på at for mange innvandrere betyr problemer, men bortsett fra dette skal de ha like rettigheter med nordmenn. Dette er i hvertfall en målsetting som ofte fremheves. «Innvandrere skal ha alle rettigheter bortsett fra at vi ikke kan slippe inn flere av dem» heter det. Er det mulig å gå til nordmenn og si: «Dere må behandle disse folkene som dere ville behandle norske, men vi har selvfølgelig forståelse for at dere vil reagere om det blir flere av dem», og regne med at nordmenn vil oppfatte innvandrere som likemenn? Er det mulig å gå til innvandrere og si: «Du skal ha akkurat samme rettigheter som nordmenn, og det kan vi greie å gi deg så lenge det er få av slike som deg», og regne med at innvandrerne vil oppfatte det som en solidaritetserklæring? Jeg tror svaret blir nei.

Resultatet av en slik politikk blir diskriminering av innvandrere, og dårlige forhold for innvandrere. Vi ser eksempler på at bedrifter, kommuner, borettslag bestemmer seg for å begrense andel innvandrere. «Dersom den norske staten har bestemt at det ikke skal være mer enn 2% innvandrere i Norge, hvorfor skal vi i bedriften, borettslaget, kommunen måtte finne oss i 10%, 20%, 60%», er det argumentet som brukes. Og de møter få innvendinger fra offentlig hold.

Fremmedkontrollen i Oslo

Foto: Leif Gabrielsen

Resultatet er at innvandrerne får mindre muligheter til å flytte til nye steder, til å finne jobb, til å bo hvor de vil.

Formelle rettigheter

Men på papiret har innvandrere alle rettigheter i Norge, vil man innvende. Til dette er følgende å si: også i Alabama, Mississippi og de andre amerikanske sørstatene hadde de svarte alle rettigheter «på papiret», men det

spilte ikke noen vesentlig rolle i praksis.

Fram til 60-årene sørget den hvite befolkningen for at de svarte ikke fikk stemme ved valgene, ikke fikk bo i de hvite områdene, ikke fikk de bedre jobbene. Og staten grep ikke inn. Rettigheter på papiret, formelle rettigheter sier svært lite om hvorvidt et samfunn er rasistisk eller ikke. Statens rolle kan være å lage diskriminerende regler som i Sør-Afrika. Eller den kan være å lukke øynene.

«Vi gjør en jobb vier stolte av»

Resultatet kan bli det samme i begge tilfelle.

Dessuten har ikke innvandrere i Norge de samme rettighetene som nordmenn. De har ikke stemmerett ved Stortingsvalg. Utlendinger kan utvises dersom de begår forbrytelser i Norge. Det kan ikke nordmenn. Det finnes bedrifter, f.eks. Televerket, som ikke ansetter utlendinger fordi det er en sikkerhetsrisiko. I forslaget til ny fremmedlov foreslås det en regel om at man ikke skal kunne gjøre forskjell mellom nordmenn og utlendinger uten at det er «saklig grunn for det». Hva som kan være saklig grunn blir ikke begrenset på noen måte. Spørsmålet om forskjellsbehandling av utlendinger skal kunne reises på alle områder. Er dette like rettigheter?

Men dette er forskjeller som gjelder alle utlendinger, heter det, derfor er det ikke rasisme.

Pass Passports

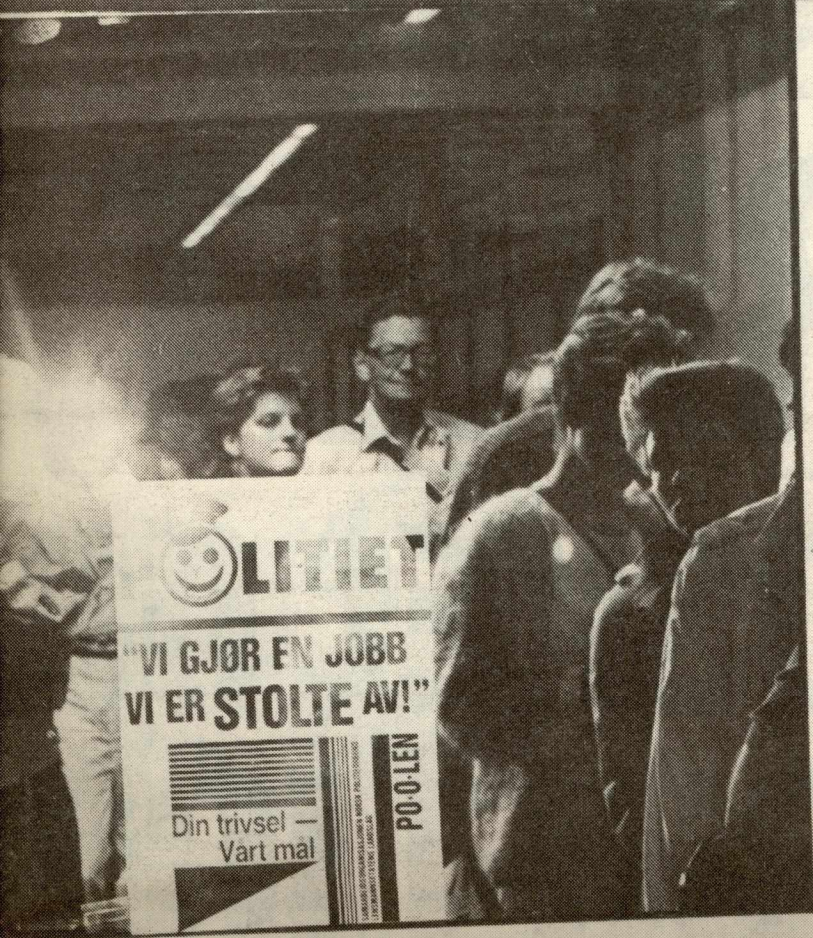

Foto: Torill Storvestre

Flere typer utlendinger

At det offisielle Norge skiller mellom fler typer utlendinger ser man bl.a. av visumbestemmelsene. Utlendinger fra land i Europa, fra USA og Canada trenger ikke visum for å komme hit, mens de som kommer fra den tredje verden eller fra Øst-Europa må ha visum.

Innvandringsstoppen gjelder ikke for folk fra Sverige, Danmark og Finland. Den gjør videre unntak for «eksperter» og «nøkkelpersonell» som bedrifter trenger. I praksis har dette betydd arbeidstillatelse for tusener av europeere som ikke har familie her fra før, mens det er ganske få folk fra Asia, Afrika og Latin-Amerika i samme situasjon.

Hvilken vei vil Norge gå? Da innvandringsstoppen ble diskutert i 1979-80, gikk Justisdepartementet mot at det skulle bli lettere for innvandrere å få familien til Norge, LO gikk inn for at norske an-

satte skulle få utvidet adgang til å uttale seg ved ansettelse av utlendinger. Begrunnelsen var at det ville hjelpe innvandrere i å «integreres». For en utlending i Norge å integreres betyr da å leve på nordmenns nåde, ikke ut fra like rettigheter.

Offentlig rasisme

Offentlig rasisme er forskjellsbehandling av mennesker ut fra hudfarge, religion, kultur eller nasjonalitet. Der staten og viktige organisasjoner i samfunnet støtter en slik forskjellsbehandling. Enten ved aktivt å lage diskriminerende lover, eller ved å la være å gripe inn mot diskriminering i samfunnet.

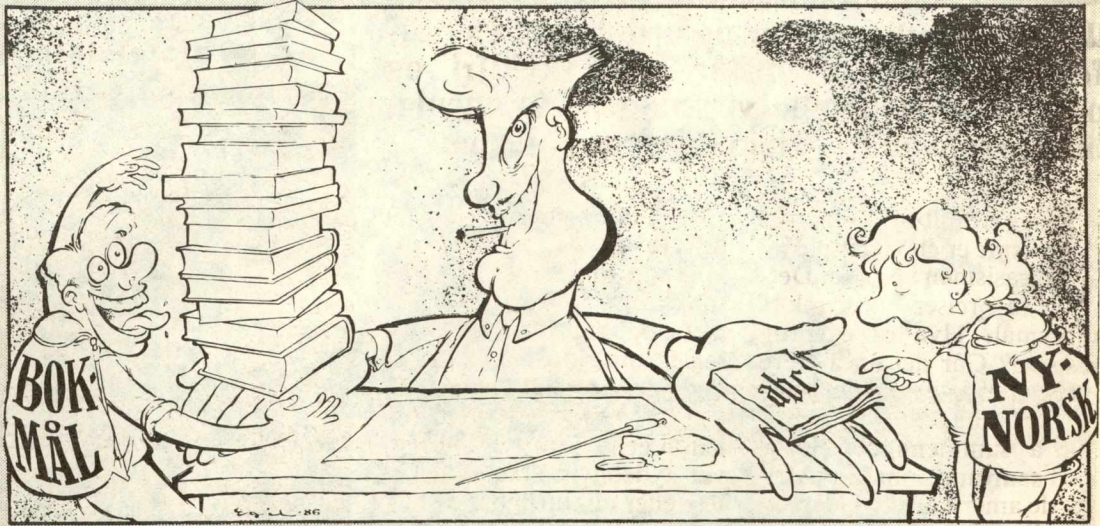
Kan man være rasist uten å vite det? Og uten å ønske å være det? Jeg tviler ikke på at mange av de enkeltmennene som har vært med på å utforme de reglene og forslagene vi har kommentert her, har hatt innvandrernes beste for øye. Da

innvandringsstoppen ble foreslått først var det bl.a. venstresiden i norsk politikk som først gikk inn for den. Hensikten var å hindre at kapitalen skulle press folk fra hjemstedene sine. At innvandringsstoppen i praksis betydde rasisme var det ingen som tenkte på. Dette var noe utviklingen viste.

Det finnes krefter i Norge som er lite villige til å løse innvandreproblemer og sikre lik behandling mellom innvandrere og nordmenn. Utviklingen vil vise om det er disse kreftene som vinner frem, eller om den anti-rasistiske bevegelsen kan snu utviklingen til det bedre.

Derfor er det viktig å støtte opp om den anti-rasistiske kampen, å kreve innvandringsstoppen opphevet, og å gjøre det klart at innvandrere ikke er et problem for Norge, men tvert imot en viktig ressurs.

Ragnar Næss

Fra NMUs løpeseddel

Knus bokmålsveldet? Kjøpe nynorske læremiddel?

Eg er fødd og oppvaks i Oslo, på vestkanten. Eg tenkjer slik: Nynorsk er heilt OK, berre eg slepp å skrive det sjøl. Vidare synes eg det er rettferdig at Dynastiet vert oversatt til nynorsk. I haust skal Norsk Mål Ungdom gå til aksjon mot meg. Dei skal freiste å overtyde meg om at eg må kjøpe nynorske læremiddel jamvel om eg pratar tilnærma lik bokmål.

Målstriden er ein prosess som NMU ynskjer å endre. Denne prosessen har m.a. sine røter i lausrivinga fra Danmark i 1814. Då hadde dei hatt kolonien Noreg i meir enn 400 år. På denne tida hadde dei klart å uttrykke det Norske skriftspråket. Det døyde rundt 1550. Noreg helt derfor fram med det Danske skriftspråket etter 1814.

Ivar Aasen skjønte at dette var eit problem for menneskja i Noreg, og laga eit landsmål tufta på dei Norske talemåla. Ivar Aasen grunnla Norsk skriftspråk.

Noreg vart i 1884 eit parlamentarisk og «meir demokratisk» styrt land. I 1884 vart det vedteke jamstelling mellom bokmål og landsmål; og slik er stoda i dag, 101 år etter. Ein ting er at jamstelinga ikkje er reell, det skjønar ein kvar vaken persom. Ein annan ting er at det kanhende ikkje er rett å jamstelle Norsk med kolonimålet. Noreg er det einaste av dei tidlegare kolonilanda i Norden som ikkje har sitt eige språk som førstespråk. Ville det vere merkeleg hvis inuitane på Grønland vel Grønlandsk som førstespråk når Danskane vert kasta ut der og?

Språk og kultur

Eg trudde språket var en del av kulturen vår, så eg slo opp i leksikon, Aschehoug & Gyldendal, på kultur, og las: «Kultur, eller sivilisasjon (...) er den kompliserte helhet som omfatter kunnskap, trosforestillinger, kunst, lovregler, moral, skikk og bruk, og alle andre ferdigheter og vaner mennesket har erhvervet seg som medlem av et samfunn.» Eg hadde rett. Kva vil det seie for eit folk å ikkje snakke sitt eige språk? Her treff vi nærare kjerna i undertrykkinga i Noreg i dag enn ein kanhende først ville tru. Av mange årsaker er eg ikkje konkret her, men den

språklege undertrykkinga er berre ein del av ein heilheitleg politikk for å undertrykke det norske folk. Andre måtar å undertrykke på ser vi i skulen og i media.

«Kulturen vi har er borgarskapet sin» Kva tydar det?

■ Me kjenner ikkje historia vår.

■ Me kjenner ikkje kulturen vår.

■ Me har ikkje kunnskap om røynda.

■ Me er eit lobotomert folk som sett verdensrekord i å verte utsuge.

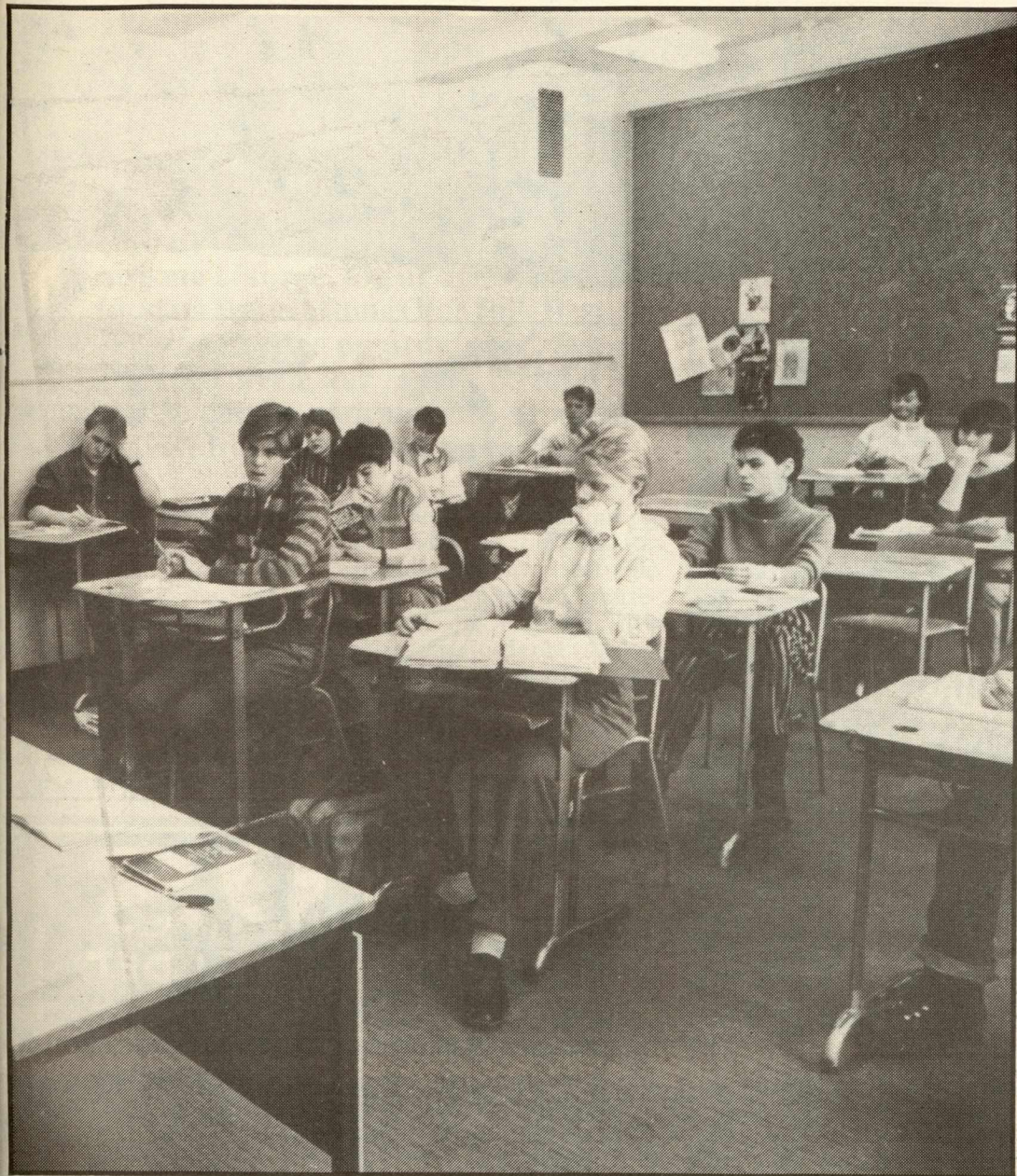
Knus bokmålsveldet

NMU har skjønna at målkamp er klassekamp. Difor kjem no haustens store aksjon for å overtyde oss om å kjøpe nynorske læremiddel. Dette for å gje folk eit alternativ til bokmål, og for å få folk til å nytte nynorsk.

No skal alle medlemmane i NMU ut og overtyde folket om at nynorsk er rett og viktig. Til dette er det blant anna laga ei kinoreklame.

Er kampen om framtida kampen om kulturen? Kjem arbeiderklassen til å gjere revolusjon på ynsket om makt over kulturen, dvs. over sin eigen kvardag?

Nico B. Johansen

Skolestart med tomme kateter?

Foto: Ola Sæther

Ein betre skole

Ved skolestart i år møtte elevane ved den vidaregåande skolen i Oslo, Sogn og Fjordane og Troms opp til tome kateter. Lærarane nekta å undervise klassar med 30 elevar. Kravet var 27 elevar slik ein tidlegare var blitt lova.

Lærarane og deira organisasjonar har dei siste åra blitt svært så kampvillige. I mai gjekk 20 000 lærara i tog mot bruk av tvungen voldgift. Det neste var sensornekting. Og tilslutt altså aksjonen ved skolestart.

Lærarane som oss har etter kvart sett kva det betyr å ikkje satse på skole og utdanning. Konsekvensane for dei har komme i form av dårlege lønns- og arbeidsforhold, og har gjort til at mange har flukta frå skoleverket til betre betalte jobber i det private næringsliv. Undersøkingar viser at kvar 8. lærar har prøvd å søke seg vekk, medan omlag halvparten ønskjer seg vekk frå dagens skole.

Felles kamp

Lærarane og elevane fører den same kampen. Vi sloss for ei utdanning som er verdt noko. Vi sloss for ein skole der elevane faktisk lærar noko. Dette krev skikkelege lærarkrefter, og det krev betre utstyr og færre elevar i klassane.

Dum i skolen

På sommerleiren i Raud Ungdom diskuterte vi korleis skolen fungerte for folk. Vi diskuterte årsaka til at nokre vart tapare og andre vinnere, vi diskuterte kvifor ikkje alle blir like flinke, dvs. lærer like mykje kunnskap.

Vi grov djupt i tung mate-

rie og fant ut at fordi dei kunnskapene skolen formidler er så fjern frå folk sitt virkelege liv så kan heller aldri kunnskapen bli folk sin eigen kunnskap.

Sosialisme er svaret

Diskusjonen om undertrykkinga i skolen set sosialismen på dagsorden. Den viser at spørsmålet om ein betre skole ikkje berre dreier seg om ressurser, men om eit anna samfunn og ei anna organisering av læringa. Skolen i dag har ikkje som mål at alle skal lære like mykje, men at mange skal lære å godta at det ein har å seie ikkje er så viktig. Skolen lærer oss å bli jenter, eller å bli vanleg arbeidsfolk, medan berre eit mindretall får den kunnskap som trengst for å styre samfunnet. Måten denne utslinga skjer på er at folk stiller med forskjellige utgangspunkt alt etter kor ein kjem frå i landet, kva økonomi ein har, og kva sosial bakgrunn ein har. Skolen sitt utgangspunkt er at alle er like. Det viktigaste er likevel at det som fleirtallet av elevane har lært utanfor skolen, ikkje er viktig kunnskap i skolen. Det jenter kan er ikkje viktig kunnskap, f.eks.

Ressurskamp

Det er ein sammenheng mellom undertrykkinga i skolen og ressursituasjo-

nen. Men spørsmålet om ressursar kan aldri rårke ved den undertrykkinga som foregår i dag.

Like fullt er den systemkritikken, det at skolen umyndiggjer folk og ikkje formidler virkeleg kunnskap, en viktig del av vår argumentasjon i kampen for ein betre skole, også i dag.

Ein skole med små midlar til disposisjon er ein verre skole for alle. Det å skulle undervise på eit høgt nivå, med moderne utstyr og med små klasser koster pengar.

I dag er ikkje Kirsti Kolle Grøndahl villig til å prioritere det. Tvert imot vert vi møtt med utspel som at no må ufaglært arbeidskraft inn skoleverket for å bøte på situasjonen.(???)

29. oktober

DUK (De utdanningssøkande sitt kontaktutval, kor bl.a NGS og YLI er medlemmar) har vedtatt landsomfattande aksjonsveke 27-30 oktober. Aksjonsveka skal vere retta inn på statsbudsjettet som vert lagt fram i starten av oktober. Dette er eit godt utgangspunkt for å vise våre meiningar, for ein betre skole med større ressursar.

Jorun Storehaug

Med utgangspunkt i en tale av den svenske Høyre-sjefen Carl Bildt og et debattheft fra Arbeiderpartiet prøver Rute 80 å finne en vinkling på den så kalte «Frihetsdebatten».

Har frihet i det hele tatt noe med *makt* og *undertrykking* å gjøre?

FRIHET, FLOSKE OG VIRKELIGE FØLELSER

FRIHET er et prangede ord godt egna til innholdsause festtaler legsa av fengende fanfarer og friske hallelujarop.

OG et ord som treffer høgst jordnære og virkelige drømmer og følelser som ligger djupt inni enhver av oss.

DEN SOM setter navn på friheten kan beherske folks tanker.

Derfor er en diskusjon om friheten viktig.

«Adskillige journalister har de siste dagene spurt meg om hva jeg mener om «Medel-Svensson» og om hvor stor kontakt jeg har med ham eller henne. Disse spørsmålene er uttrykk for en like farlig som feilaktig innstilling. For «Medel-Svensson» finnes bare i statistisk sentralbyrås hardt bearbejdede tabeller. Han finnes ikke i virkeligheten, der hvert menneske er unikt».

I følge Aftenposten 25.8. var dette noe av det som ble sagt av Carl Bildt, den nyvalgte lederen for det svenske Moderata Samlingspartiet (tilsvarer Høyre i Norge) i hans tiltredelsestale. Talen var et ideologisk angrep på «kollektivismen» som i følge Bildt «i sin moderne utgave ikke er særlig annet enn den tidligere industrialismens ide anvent på mennesker i stedet for maskiner».

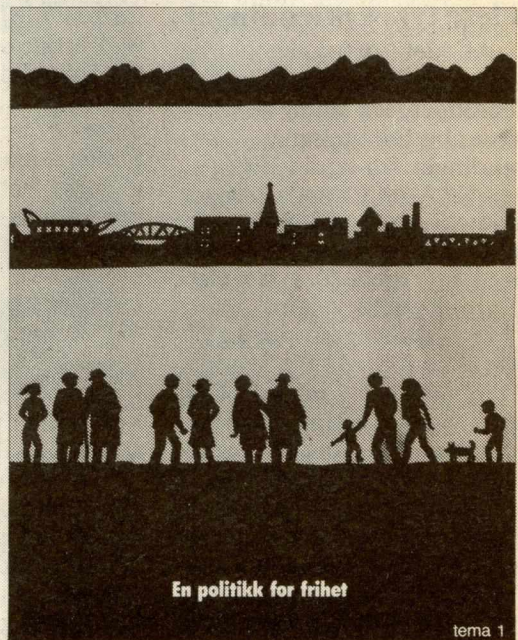
«Marxismens menneskelige stordriftstenking ble et sosialt plagiat av samlebåndets og den industrielle sentralstyringens antatte rasjonalitet. Men troen på at den industrielle masseproduksjonens sannheter og den ekstreme fornuftstroens dogmer lar seg overføre til mennesker, var og er feilaktig».

Sånn lot Bildt sine vyer om «friheten for enkeltmennesket» lyde utover forsamlinga, og høsta stor jubel

Enkeltmennesket

Det dreier seg altså om enkeltmenneskets, vanlige folks og din og min frihet. Eller — for å følge Bildts formuleringer: «Men-

VELFERD SAMMEN

tema 1

- med sosialdemokratiet inn i en ny tid

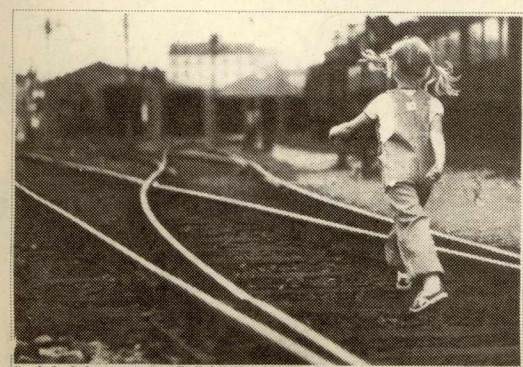
nesket er ikke en gruppe-skapning, hvert menneske er unikt».

Og det er ikke vanskelig å skjønne at i et samfunn hvor folk føler seg fremmedgjort og umyndiggjort av byråkrati og et tungt statsapparat, så treffer orda til Bildt virkelige

følelser med virkelige røtter.
I en sang jeg husker fra noen år tilbake gikk refrenget omtrent sånn:
«Jeg er bare en prikk i den store massen, som er stolt av et hjem på 70 kvadrat».
Men folk har lengsler som går mye lenger enn det — som handler om å være noe, bety noe, få brukt den skaperkrafta alle i utgangspunktet har. Kall det gjerne folks stolthet og egenverd.

Privatisering

I dag blir «forsvarerne av enkeltmennesket» i stor grad oppfatta å være de vi kan kalle «det åpne høyre». «La enkeltmenneskets egeninitiativ får rom til å blomstre!» — med stor patos og overbevisning lar de budskapet sitt runge — og de har vind i seila. En ny-liberalistisk vind. Denne tankegangen har f.eks. fanga dagens kinesiske lederskap. Margaret Thatcher kjører det ut i sin ytterste konsekvens, med ei beinhard privatisering. I Norge har Høyre gjort «et åpnere samfunn» til et varemerke, og Unge Høyres siste valgkamp, under mottoet «Grenseløse Norge», greip fatt i de samme ideene. Privatisering og den enkeltes innsats blir satt opp som et alternativ til troa på de kollektive løsninger. (Ei anna sak er at det er *staten* som går i bresjen for å gjennomføre denne politikken).

Du skal selv bestemme over ditt liv! (Foto: Vidar Ruud)

HVA ER FRIHET?
Du skal selv bestemme over ditt liv. Frihet er et spørsmål om muligheter og rettigheter. Du skal ha rett til arbeid, utdanning, bolig og menneskelig utfordring. Du skal ha rett til omsorg når du trenger det. Arbeid er grunnlag for velstand. Det er en kake til skapende innsats, egenutvikling og fellesskap med andre. Arbeidsfrihet er å vite at det er bruk for deg.
Frihet må vi skape til, og vi må skape og utvikle. Vårt forhold til naturen kan illustrere dette. Naturoplevelser kan gi oss frihet. Vi har en rett av oss skulle ture fram som vi vil og oppleve naturen har lite med frihet å gjøre. A. Vind, 1985. Det er å ha frihet til å gjøre som man vil.

Sosialdemokratiet

Angrepet på «kollektivismen» og for «enkeltnesketets frihet» utfordrer den tradisjonelle sosialdemokratiske utgangspunktet, som Arbeiderpartiet har bygd sin politikk på. Deres utgangspunkt har vært en kapitalisme hvor de sjøl har sittet ved roret i staten som administratorer og både garantert kapitalen gode arbeidsbetingelser og sikret folks matrielle velferd, bl.a. gjennom en vel utbygd offentlig sektor. «Velferdsstaten». Det harmoniske samfunn hvor staten garanterer folk et lykkelig liv som produsent og konsument.

Men den «krisefrie kapitalismen» fra et par ti-år tilbake var heller ikke et tre som vokste inn i himmelen, og økonomisk stagnasjon og krise har gitt dem rusk i maskineriet. Kapitalen krever nye betingelser for å få sine overskudd, og fordi sosialdemokratiet er lenka til si historiske oppgave med å administrere kapitalismen og holde systemet igang, blir de i praksis nødt til å gå til angrep på folks velferdsgoder.

Dermed faller mye av bønn ut av sosialdemokratiets grunnlag for å vinne oppslutning hos folk, — nemlig «velferdsstaten» som sikrer alle.

Frihetsdebatt

Dette er i alle fall en grunn til at vi nå kan se forsøk på en ideologisk motoffensiv fra sosialdemokratiet, hvor «enkeltnesketet» og «frihet» skal bakes inn i deres politikk. Altså har vi fått noe som kalles Arbeiderpartiets frihetsdebatt. Debattheftet «Velferd sammen — En politikk for frihet» med undertittelen «— med sosialdemokratiet inn i en ny tid», streker opp tanker om hvordan Arbeiderpartiet skal svare.

Nå er dette et debattheft, ikke et vedtatt program. Uansett tror jeg det gir et bra bilde på hvordan det tenkes i intellektuelle miljøer tilknyttet sosialdemokratiet, som ser på seg sjøl som «radikale», «nytenkere». Og gjennom mye ull og mange vakre vendinger trer den intellektuelle skrivebordsradikale byråkrats bilde på Kardemomme by hvor alle er gode mot hverandre og ingen slamrer med dørene fram for oss. Her står det om nærmiljøet som må få nye betydning, om å styrke fellesskapet, om at vi må dele på godene, at

pengenes frihet ikke er det samme som menneskets frihet, og at arbeiderbevegelsen (les: Arbeiderpartiet) er en «frihetsbevegelse». Og man er bekymra over at «fellesskapet er blitt mindre» og spør om solidariteten er blitt gjort anonym og upersonlig. «Vi må gjøre solidariteten mindre anonym».

Solidariteten som blir til samling i bønn

Men den solidariteten som det blir tatt til orde for, er i praksis en politikk for samling i bønn. Fordi det som ligger fast, uansett alle vakre ord og utlegninger, er at kapitalismen skal berges gjennom kneikene, og det kan bare skje ved at de som ror, vanlige arbeidsfolk, ror enda forttere. Et eksempel er det som sies om skolen: «Skolen kan i aller høyeste grad gjøres til et pulserende produksjonsverksted. Skolelever kan gjøre en innsats for nærmiljøet og yte service for syke og eldre».

Det høres jo vakkert ut. Problemet er bare at det som skjer i virkeligheten verden, er at utdanninga svekkes, mens helse og sosialvesenet får dårligere kår. Så får du altså stå der med ei utdanning som er lite verdt. Du får jo lov til å være solidarisk og ta deg av de eldre isteden...

Makt og frihet

Bildt & Co kan holde taler om enkeltmennesket i det uendelige. I praksis vil de støtte opp om den sterkeste rett. Sosialdemokratene kan skrive om velferdsstaten og «et solidarisk samfunn», og gjerne proklamere seg sjøl som «frihetsbevegelse» i tillegg. Uansett: Kapitalismen skal berges og du må tåle trøkken for det, med dem som administratorer.

For ingen av dem kan gå inn på at spørsmålet om frihet i første omgang er et spørsmål om *makt*. Fordi politikken deres er uløselig knytta til å være *maktthavernes* politikk.

«Sosialdemokratisk revolusjon»

Så hvor blir det da av «friheten» oppi alt dette? «Frihetens kår bestemmes av kvaliteten på det menneskelige fellesskap», skrives det. Javel, ja. Skal vi si at her er mye som høres snilt og fint og koselig ut, — som glir fort ned som lettfordøyelig fløyelsgraut, men som gir lite næring på lengere sikt? «Her trengs en sosialdemokratisk revolusjon i vår måte å tenke på», står det et sted.

Jeg tar de tankene som legges fram ellers som et uttrykk for denne «revolusjon i tenkninga», og ser dette som nok et eksempel på hvorfor Arbeiderpartiet som statsbærende parti har vært kapitalismens beste garanti i Norge. Les og døm sjøl?

Med forskjellig utgangspunkt skal begge sikre at kapitalismen henger videre. Derfor blir den politikken de legger fram en politikk som skal sikre at folk ikke griper et anna alternativ.

Deres makt — din avmakt

Sveiseren på skipsverftet på Vestlandet og butikkdama på supermarkedet og jenta som nettopp har gått ut av gymnaset og har trøbel med å få jobb er alle sammen knytta sammen i et interessefellesskap.

Akkurat som direktøren for konsernet som eier verftet, disponenten for supermarkedskjeden, og yrkesbyråkraten som sitter som statsråd for utdanning.

Forskjellen er at de sitter på forskjellig side av bordet. Eller at de sistes makt er de førstes avmakt. Hvis det da ikke snues på hodet.

Derfor blir det absurd å snakke om frihet uten å spørre om hvor makta ligger: Hvem styrer, hvem legger premissene? Hvilke interesser ligger til grunn, og er det *andre* som har definert dine interesser for *deg*?

Og: Alle mennesker er unike. Men klasse og kjønn er grunnlag for å holde folk vekk fra makta.

Frihet — gå ut fra

Derfor må en kamp for friheten først begynne med å skaffe seg innsikt i og kunnskap om undertrykkinga i alle dens former.

Uten denne kunnskapen ligger grunnlaget der for nye herskere. Å avsløre undertrykkinga i dag, og organisere opprøret mot den, er starten på en kamp for et anna samfunn hvor folk har makta til å faktisk styre sjøl, og «frihet» ikke er et ord som herskere i rød eller blå frakk har satt navn på for å vinne oppslutning om sine *egne* mål.

Leif Steinholt

SOSIALISME PROGRAM

På hvilken måte og med hvilken politikk den revolusjonære bevegelsen i Norge skal mobilisere til revolusjon og sosialisme er et spørsmål som Rød Ungdom har diskutert i mange år. Vi mener at dette spørsmålet er avgjørende for Rød Ungdoms og bevegelsens framtid.

Den nye tida stiller nye problemstillinger for denne strategien. Mange standpunkter er uferdige, andre er et tilbakelagt stadium.

Rød Ungdom viser med dette vedtaket at prosessen framover ikke er avslutta. Vedtaket viser våre standpunkter til nå, sjøl om det fremdeles er uenigheter og uklarheter knytta til mange spørsmål.

JA,

Jeg vil bestille ☐ eks av Rød Ungdoms sosialismeprogram a'kr. 15

Navn

Adresse

Postnr./sted

Sendes Rød Ungdom, Boks 610 SENTRUM, Oslo 1.

I 1928 stiftet Anders Jahre Hvalfangerselskapet Kosmos, et av landets største shipping og industriselskaper i de neste femti år. Etter å ha styrt selskapet med sikker hånd i alle disse årene, overlot Jahre sjefsstolen til Bjørn Bettum i 1978.

Å etterfølge forretningsmagnaten Anders Jahre i ei tid hvor skipsfartskrisa var et faktum, kunne få den mest vågale børsspekulant til å skjelve av prestisjeangst, men ved å satse på shipping, offshore, industri og turisme sørget Bettum for at konsernet gikk med overskudd i 1983 og 84. Men solskinnsdager varer ikke veig, ei heller for Bjørn Bettum. I august 1985 fattet nemlig Blystad-brødrene interesse for Kosmos, noe som utløste en bitter og uforsonlig strid mellom de impliserte partene. Kampen om Kosmos var igang.

OM KOSMOS

20% og 30% i Kosmos, men andre spekulanter er også interessert i å kjøpe denne posten. Klostergruppa ønsker å fusjonere Kloster og Kosmos og de kan muligens gjennomføre ei slik sammenheng ved å kjøpe Nordfinanz-posten.

Kampen tilspisser seg. laly kjøper aksjer og Kloster kjøper aksjer, mens datoen for generalforsamlinga nærmer seg ubønnhørlig. Samtidig tvinner Bettum nervøst på tommeltottene og ber til all verdens guder om seier.

Jeg skal ikke gå nærmere inn på hva som skjer videre, men jeg kam røpe at Blystad-brødrene blir de største taperne i dette maktspeillet; et tap som medvirket til at Laly posisjon ble betraktelig svekket. I ettertid kan vi også se at flere som deltok i dette spillet, ble slått personlig konkurs.

Alf R. Jacobsen er en utmerket forfatter og journalist, som idag stiller i en egen særklasse med sin kritiske og oppøskende journalistikk. Han har grundige kunnskaper om de skaene han tar opp og er troverdig fordi han hele tiden dokumenterer sine påstander. Han forvrengr ikke fakta, men gjenforteller virkeligheten slik virkeligheten er. Derfor lærer vi noe ved å lese Alf R. Jacobsens bøker, samtidig som de gir deg både spenning og underholdning.

I motsetning til mange andre journalister som påberoper seg å være samfunnskritiske, greier Jacobsen å være humoristisk og satirisk i sine skildringer av personer og hendelser, og unngår derfor å bli moralsk. Også språklig hevder han seg over forfattere som er langt nær så kjent.

«Kampen om Kosmos» er basert på en sann historie. Med denne boka har Alf R. Jacobsen evnet å gå bak børsspekulantenes «samfunnsnyttige» fasade. Han presenterer oss for en rekke børsraidere,

som tar alle midler i bruk i sin higen etter rikdom og makt. Han lar oss bli kjent med de mest jappete jappene, de som med brede amerikanske glis stiller opp i media og forteller oss at det «dynamiske» aksjemarkedet skaper flere arbeidsplasser.

Vi får et innblikk i en verden der penger betyr alt og der et fåtall vinner mot at flertallet taper. Vi ser at næringslivstopperne disponerer enorme pengesummer, samtidig som arbeidsplasser blir algt ned forsi bedriftene ikke er økonomisk lønnsom. Ja, vi ser til vår skrekk at arbeidstakere og arbeidsplasser er helt underordnet i en verden der penger og makt er overordnet. Og de som finansierer denne galskapen er de som skaper verdier i dette samfunnet; nemlig folk flest.

Etter å ha lest Alf R. Jacobsens bok, setter en spørsmålstegn ved børsens eksistensberettigelse. RVs utspill under valgkampen om å legge ned børsen, hadde utvilsomt noe for seg.

Det er viktig at alle har kunnskaper om og tar stilling til børsens virksomhet. Gå derfor til nærmeste bokhandel eller nærmeste bibliotek og skaff dere «Kampen om Kosmos». Les boka grundig. Børsboomen har ført til kapital og maktkonsentrasjon. Hvis vi skal bidra til å snu denne utviklinga, argumentere mot den, trenger vi kunnskaper om finansverdenen. Vi må kjenne fienden fra innsida skal vi klare å ta knekken på den. «Kampen om Kosmos» av Alf R. Jacobsen gir oss mye nyttig informasjon om børsspekulasjonen bakside og bør derfor leses.

«Kampen om Kosmos»
Av Alf R. Jacobsen
Pax forlag, 1986.

Solveig Mikkelsen

BØKKER

«Spesielt ble jeg stadig gjort oppmerksom på at jeg øyeblikkelig måtte utføre og følge alle ønsker og ordrer som kom fra foreldre, lærere, prester osv., ja, fra alle voksne helt ned til tjenestefolkene, og at intet måtte hindre meg i å gjøre det. Det disse sa, var alltid riktig, het det. Disse oppdragelsesprinsippene har gått meg i blodet.»

SVART PEDAGOGIKK

Med dette sitatet fra Auschwitz-kommandanten Rudolf Hess åpner Alice Miller boka «I begynnelsen var oppdragelsen». Miller er sveitsisk psykoanalytiker og boka er en oppfølging av «Barne-skjebner» som vakte stor oppmerksomhet i Sveits og Tyskland.

I den første delen av boka beskriver hun den «svarte pedagogikken», dvs. de oppdragelsesmetodene som vi har vært utsatt for i generasjoner. I andre delen beskriver hun barndommen til en narkoman (Christiane F), en politisk leder (Adolf Hitler), og en barnemorder (Jürgen Bartsch). Gjennom disse skjebnene prøver hun å påvise at oppdragelsen er destruktiv, at den dreper det levende og hvordan dette blir en stor fare for samfunnet.

Hennes utdrag og sitater fra pedagogiske skrifter fra middelalderen og opp til i dag, er virkelig sterkt stoff. Sjølsagt har jeg både lest og hørt skrekkehistorier fra engelske internatskoler med spanskrør, jeg veit om Bratreruds metoder for oppdragelse. Men det har aldri slått meg at den «svarte pedagogikken» var så nedarva i vår kultur, at den hadde et sånt omfang og at den lever i beste velgående i dag: «... Disse første årene har blant annet også den fordel at man da kan bruke vold og tvang. Barna glemmer i årenes løp alt som har hendt dem i den første barndommen. Hvis man da klarer å ta viljen fra barna, vil de siden ikke engang huske at de har hatt noen vilje, og den strenghet man vil være nødt til å bruke, vil også av den grunn være uten uheldige følger...».

(J. Sulzer 1748)

Miller kommenterer:

«... Det er forbausende å se hvor stor psykologisk innsikt denne pedagogen hadde allerede for 200 år siden. Det er nemlig helt riktig at barna glemmer alt som har hendt dem i den tidlige barndom... Men fortsettelsen stemmer desverre ikke, nemlig at den strenghet man vil være nødt til å bruke, også av den grunn vil være uten uheldige følger.

Det motsatte er tilfelle. Jurister, politikere, psykiatere, leger og fenselsvoktere får nemlig i sitt yrke å gjøre nettopp med disse uheldige følgene, som regel uten å være klar over det...».

Og desverre er jo mye av det samme mønsteret like aktuelt i dag, sjøl om pedagogikken har fått en snillere

kamufasje. Det er utvikla et mye finere nett av argumenter for å vise hvor nødvendig det er å f.eks. slå barna. (I store deler av Europa er dette akseptert oppdragelse). Men motivene for å slå er fremdeles de samme: Miller: «... Foreldrene kjemper med sitt barn om makten, den makten de mistet overfor sine foreldre.

Miller nevner en undersøkelse fra Tyskland, hvor over 50% var for å bruke fysisk vold i oppdragelsen. Oppdragerne snakker om barnas hissigheit, ondskap, halstarighet, trassighet, små forbrytere osv. Dvs. at barna fra fødselen av er små fiender som må bekjempes med alle mulige midler. Det gjelder å få makt, disiplin over barna, at de adlyder. Og som straff brukes løgn, manipulasjoner og kjærlighetsnekting.

«... I særdeleshet på skolen går disiplin foran undervisning. Det finnes ingen sikrere tese i pedagogikken enn den at barn først må oppdras før de kan bli undervist. Det finnes nok disiplin uten lærdom, ... men ingen lærdom uten disiplin. (1887)

Miller mener videre at hvis denne behandlingen gjennomføres konsekvent og i tide, har man skapt alle forutsetninger for at en borger kan leve under et diktatur uten å lide under det, at han endog vil klare å identifisere seg med det, slik det var under Hitlers tid.

Et av de sterkeste kapitlene i boka, handler om Adolf Hitlers barndom. Her prøver hun å dokumentere hvordan hans barndom, hans forhold til foreldre og oppdragerer fikk konsekvenser for hans ideologi, politiske skrifter og til syvende og sist masseutryddelsen av jødene. Hun påviser at hendelsen ikke var «en gal manns verk» men en direkte følge av den «svarte pedagogikk».

Det betegnende er at alle som har vært utsatt for denne ideologien i oppdragelsen i en eller annen form, forsvaret den. Unger som har blitt mishandla kan beskrive barndommen som «lykkelig», og rose foreldre og lærere for den oppdragelsen de fikk til tross for straff og fornæring. (Fordi du sjøl mener at de voksne har rett til det, det er deg sjøl det er noe feil med osv.)

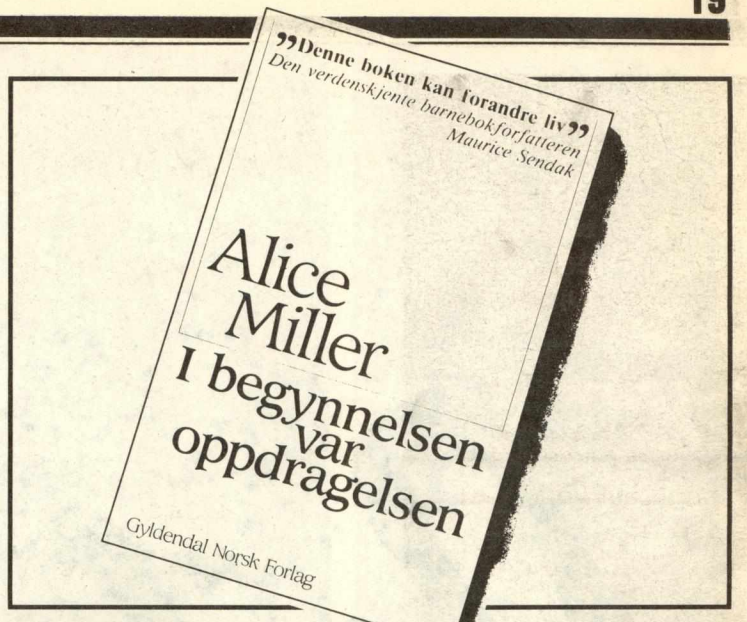
I dag finns det mye litteratur som forteller om oppdragelsens skadelighet og grusomhet. Hun stiller derfor spørsmålet: Hvorfor

forandrer disse kunnskapene så lite i offentligheten? Og her er vi inne på den største svakheten i Millers filosofi: For det første er boka fullstendig avgrensa fra økonomiske og politiske forhold. Sjøl om hun trekker paralleler til Hitler-Tyskland, blir masseutryddinga av jødene bare et «fenomen», og ikke en del av et samfunnssystem. For det andre avgrenser hun seg i forhold til kjønns- og klassemotsigelsene i samfunnet. For det tredje blir oppdragelsen hovedsida i et samfunn, og dermed vil alle forandringer bli reformer: Håpet hennes om at folks tenkning vil forandre seg, sin lit til vår tids generasjon, og ideen om at kunnskaper i seg sjøl kan forandre grunnleggende forhold. For saken er at pedagogikken og oppdragelsen i seg sjøl ikke er årsak men tvert imot en virkning, at med vårt patrialkalske og kristen moralske klassesamfunn blir en sanna ideologi helt nødvendig for å opprettholde maktforholdet mellom klasser og kjønn.

Men denne kritikken er av underordna betydning. For sjøl om Miller ikke ser sammenhengen med viktige forhold i samfunnet, er hele hennes filosofi en styrke i seg sjøl fordi hun velger et riktig utgangspunkt, nemlig å avsløre undertrykkinga av mennesker. Hennes sterke vitenskapelige dokument er et viktig bidrag til marxismen (hun vil sikkert benekte det sjøl) og ikke minst til Rød Ungdoms diskusjon om undertrykkinga i skolen. Sjøl om hun ikke er klar over det, peker hun på en viktig svakhet i den kommunistiske tradisjonen og marxismen: At motsigelser i samfunnet ikke kan forklares utifra reint økonomiske teorier og analyser. Klassesamfunnet er mer komplisert enn som så, og det er vel på tide at marxister og kommunister tar spørsmålet om psykologi, pedagogikk og oppdragelse alvorlig. Dette er nødvendig fordi også vår bevegelse og historie er prega av den «svarte pedagogikk». Vi må sloss for at ikke borgera aleine skal ha enerett på denne kunnskapen og svare om hva som er rett og galt.

Alice Miller
«I begynnelsen var oppdragelsen»
Gyldendal Norske Forlag
1986 (1980)

Kristin Johansen

Retur:
Rute 80
Postboks 4702
0506 Sofienberg
OSLO 5

Rute 80

RØD UNGDOMS MAGASIN

Boikott NKU

2

IRLAND

4

Makt og sosialisme

8

HOMOKONGRESS

10

Offentlig rasisme

14

FRIHET

17